TÜRK SOLU

Yıl : 1
Sayı : 15
27 Şubat 1968
100 Kuruuş

FAŞİZME KARŞI

Güç Birliği Zorunludur

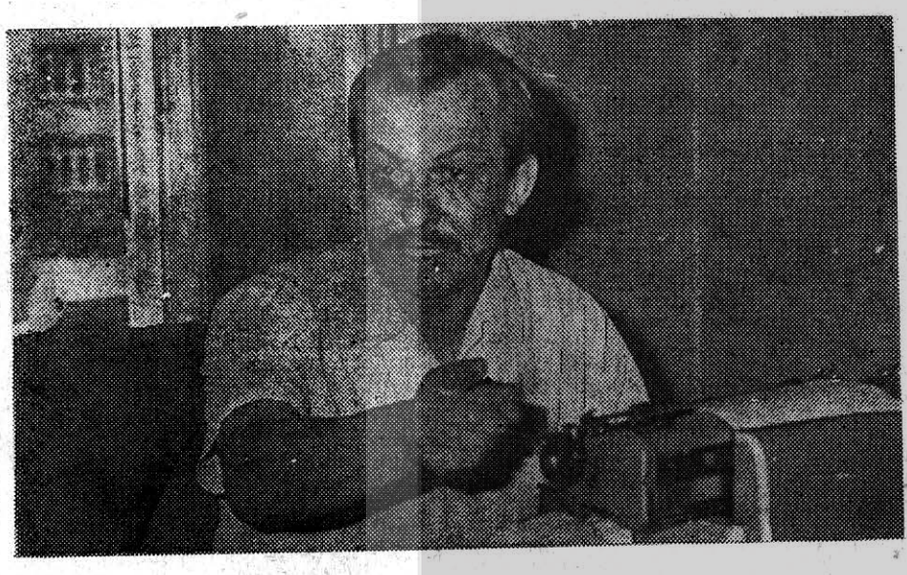

AP nin kaba saldırısı yalnız Çetine değil onun yüzbinleri aşan okuyucu suna, bütün devrimci güçlere karşı da bir meydan okumadır.

Bora GÖZEN

İçişleri Bakanı, Parlâmentoda Çetin Altan'ı «Nâzım Hikmet Türkiye'nin en büyük vatan şairidir» diye yazdığı için kınamaya kalkıyor. Çetin de: «Evet, Türkiye'nin en büyük vatan şairi Nâzım Hikmettir» diye doğruluyor. Sen misin doğrulayan, ilerici güçlerin çetin kalemini, oracıkta, koltuklar arasında kırmaya kalkıyorlar ve TİP milletvekillerine topluca saldırıyorlar.

Ertesi gün Çetin'i biraz daha bilenmiş olarak köşesinde bulduk ve satırları arasında görevini yerine getirmiş insanların rahatlığı da seziliyordu.

Nâzım Hikmet'i okuyucularımızdan bilmiyen, işitmeyen yoktur sanıyoruz. Şiirlerinin çoğunda vatan severlerin yaşantılarını kahraman lıklarını, vatan satanların ihanetlerini konu olarak alır. Okuyana daima vatansever olmayı ve vatan satıcılarına karşı çıkmayı sağlık verir. O vatanın sadece taşını toprağını, denizlerini, göllerini değil, onun üzerinde yaşıyan sadece kendi alnının teriyle geçinen insanını ölesiye sever ve elleri bu insanların nafakasında dolaşan iç ve dış haramzadelerin ölesiye düşmanıdır. Türk vatandaşı emperyalizmle kader birliği kurmuş bir avuç işbirlikçi bir tarafa işçisi, köylüsü, sivili, askeri, aydıniyle onunla nekadar övünse yeridir.

İçişleri Bakanının gazetelerde ayrıntılariyle okuduğumuz tahrikine Çetin'in tepkisi kadar doğal bir tutum olamazdı.

Yapılan toplu tecavüz yalnız Çetin'e değil onun yüzbinleri aşan okuyucularına karşı da bir meydan okumadır. Bu yalnız Çetin'e değil Tip üyeleri ve sempatizanları dahil bütün sol eğilimli antiemperyalist antifeodal ve bağımsız demokratik bir Türkiye'den yana olan vatandaşlara hattâ ayni tecavüze uğramak için âdeta sıra bekleyen Ortanın Soluna karşı da bir meydan okumadır.

★

1950 de Demokrat Parti yönetimi ele aldığında ilk işi, o zamanın hiç de elverişli olmıyan koşulları içinde gelişmekte olan sol güçleri saf dışı etme gayreti olmuştu.

Hâlen Millî Savunma Bakanı olan Topaloğlu, İstanbul Emniyet Müdürlüğü 1. Şube Müdürü olarak Amerikan uzmanlarının yönetiminde modern işkence yöntemleri uygulamakta idi.

İşin ilginç tarafı 1. Şube hücreleri Ankara 2 No. lu garnizon mahkemesinin tevkifhanesi yapılıyor ve siyasî polis, askerî sorgu yargıcı ile tam bir işbirliği halinde çalışıyordu.

Hâlen bazı siyasî suçların askerî mahkemelerce görülebilmesine imkân verecek olan kanun teklifinin bu sıralarda ortaya sürülmesi pek anlamlıdır.

İlk muhalefet yıllarının CHP si bana dokunmıyan yılan bin yaşasın gafleti içinde, Kasım Gülek'in sekreterliğinde, seçim yenilgisinin yaralarını sarmakla meşguldü. Sonrası malûm: İnönü'nün millî münafık ilân edilişi ve tertiplerden zar zor kurtuluşu... Arkadan 27 Mayıs, Yassıadalar, yalvarmalar, yakarmalar idam sehpaları. Derken AP. aflar, Demirel'in zuhuru, Anayasayı zorlamalar... Yeraltı ve yerüstü servetlerimizin yabancılar tarafından yağma edilmesine karşı çıkan İktisadî Develt Teşekküllerindeki vatansever Umum Müdürlerin uzaklaştırılması... Öğretmenlere karşı girişilen tertipler, kısmen de olsa Anayasanın teminatı altındaki demokratik özgürlüklerin kaldırılmasını hedef tutan, Anayasanın değiştirilmesini sağlıyacak çoğunluğun temini için seçim kanununun tâdili teşebbüsü, ilerici basın organlarına karşı ardı arası gelmiyen dâvalar, Selçuk olayı, Çetin olayı ve TİP parlâmento gurubunun tecavüze uğraması..

Her aklı başında vatandaş, Haydar Tunçkanat'ın ortaya çıkardığı CİA raporunun gayet temkinli bir şekilde yürürlüğe sokulduğunun artık bilincindedir.

Siyasî irtica arkasında hangi emperyalist devlet olursa olsun antiemperyalist, antifaşist güçbirliği karşısında caniyane tertiplerini yürürlüğe koymakta başarı sağlıyamaz. Bu güçbirliğini parlâmento içinde, Hamidoları ikna yoluyla temin etmenin imkânsız olduğu gerçeğinin geçte olsa artık anlaşılmış olması gerekir. Güç birliğini çıkarlarını savunduğumuz halkla beraber halkın içinde gerçekleştirmek zorunluluğu vardır. Henüz yürürlükte bulunan ve kısmen de demokratik olan kanunların seçimlerden seçimlere hatırlanıp, onların fiilen kullanılmaz hale sokulmasına devrimci güçler daha fazla seyirci kalmamalıdır.

Her Devrim Milli Bir Yol İzler

TÜRK SOLU'nun «Mao'cu», ya da «Kastro'cu» bir siyasî çizgi izlediği iddia edilmektedir. Bunu kimisi, Aydın Yalçın gibi açıkça adımızı söyliyerek (13 Şubat 1968 tarihli MEYDAN'a bakınız), kimisi de ad zikretmeden «TİP'in çok daha solundaki çevrelerin» sözünü ederek yapmaktadır.

Bu konuya açıklık getirmekte fayda vardır. Hiç şüphe yok ki neci olduğumuzu biz kendimiz, herkesten daha iyi biliriz.

«TÜRK'ÜM» DİYENİ BAĞRIMIZA BASARIZ

TÜRK SOLU'nun ilk sayısında «Neden Çıkıyoruz?» başlıklı yazı şöyle sona eriyordu:

«Bugünün savaşı, gerçekten bağımsız ve demokratik bir Türkiye uğruna, dış sömürücüye ve yerli ortaklarına karşı, emperyalizm - işbirlikçi sermaye — feodal ağa üçlü ortaklığına karşı Türk ulusunun savaşıdır. Bugünün savaşı, 19 Mayıs 1919 da Atatürk'ün önderliğinde başlıyan ulusal şahlanışın, bir gerileme süresinden sonra, yeni koşullar içinde sürdürülmesidir. Bugünün savaşı, her içtenlikle «Türk'üm» diyenin savaşıdır. Biz bu savaşa katılan her yurtseveri bağrımıza basarız.»

İçinde yaşadığımız tarihî aşamada biricik doğru yol, biricik devrimci tutum, bu birleştirici tutumdur ve TÜRK SOLU bu yoldan ayrılmamıştır, ayrılmıyacaktır. Sayfalarımızı ortadan en sola kadar emperyalizme karşı olan her kaleme, her içtenlikle «Türk'üm» diyene açık tutmayı görev bilmekteyiz. İzlediğimiz antiemperyalist, antifeodal çizginin gereğidir bu.

DEVRİMCİ DAYANIŞMA RUHU

Amerikan emperyalizmine karşı savaşırken Bolivya dağlarında vurulan Che Guevera'nın ölümü karşısında her Türk yurtseveri duygulanır. Bu duygulanma, ilk millî kurtuluş savaşını vermiş olan bir milletin çocukları için doğaldır. Ama Guevera gibi bir halk kahramanının kaderine, devrimci dayanışma ruhu içinde ilgi duymak, ona dair şiirler basmak, ya da Kastro'nun bir söylevine sütunlarında yer vermek başka şeydir, «Kastro'cu» olmak başka şey. Kuzey Amerika kıyılarından 70 mil uzaklıktaki adalarını, Amerika kıt'asının gerçekten bağımsız ilk ülkesi durumuna yükselten, kendi uluslarına özgü sosyalizm yolunu, emperyalist Amerika'nın burnu dibinde izleyen Küba'nın devrimcilerine yakınlık duymak başka şeydir, «Kastro'cu» olmak başka şey.

Bir tek şu etken bile Türkiye'nin izlemesi gereken sosyalizm yolunun Küba'nınkinden, hiç değilse bu bakımdan değişik olacağını ispat etmeye yeter:

Küba, emperyalizmin tek ürün ekonomisine tâbi tuttuğu, büyük şeker plântasyonları ve tarım proletaryası ülkesiydi. Bu ülkede köy küçük burjuvazisi hemen hemen yoktu. Oysa Türkiye'nin nüfusunun büyük çoğunluğunu orta ve yoksul köylüler teşkil eder. Bu öyle önemli bir farktır ki, Kastro yolunun bizde taklit edilmesini kesin olarak gereksiz kılar.

Her Türk antiemperyalisti, emperyalizmin sömürü alanı kapitülâsyonlar Çin'ini, bugünün, bütün dünyanın saymak zorunda olduğu 700 milyonluk, bağımsız, güçlü Çin Halk Cumhuriyeti durumuna yükselten Çin devrimcilerine karşı yakın bir ilgi duyar. Bu yakın ilgi, ikili antlaşmalarla yeni tipte kapilütâsyonları sineye çekme durumuna sokulan ve toprağı bir uçtan bir uca yabancı üsleriyle donatılmış bulunan bir Türkiye'nin bilinçli vatandaşı için en doğal davranıştır. Ama bu yakın ilgiyi duymak ya da Çin tutumuna karşı eğilimi bilinen bir Paul Sweezy'nin, Ortadoğu üzerine bir incelemesine sayfalarımızda yer vermek başka şeydir, «Mao'cu» olmak başka şey.

Şu iki etken bile Türkiye'nin izlemesi gereken sosyalizm yolunun Çin'in izlediği yoldan, hiç değilse bu bakımlardan, değişik olacağını ispat etmeye yeter:

(Devamı 3 de)

başyazı

ULUSAL KURTULUŞ SAVAŞLARI

Suphi KARAMAN

Geleceğin tarihçileri yirminci yüzyılın özelliklerini anlatırlarken Ulusal Kurtuluş Savaşlarına önemli yer ayıracaklardır. Daha önce de, tarih boyunca savaşlar süre gelmiştir. Ancak, eski çağlarda savaşlar çoklukla hükümetler ve devletler arasında kalmış, halk kitlelerini ve milletleri tümü ile pek az zaman ilgilendirmiştir. Onsekizinci yüzyıl ve ötesinde savaş kazanmanın gururu veya yenilginin üzüntüsü hükümetleri ve devletin başında bulunanları etkilerdi. Fransız Büyük İhtilâlinden sonra gelişen milliyetçilik duyguları önceleri Avrupa'da, yüzyılı aşkın bir zaman sonra da Asya'da ve Afrika'da uluslar için bir savaş yenilgisini, tutsaklığı tüm millet için gurur ve haysiyet kırılması ve bir izzetinefis haline getirmiştir. Milletlerin birbiriyle ilişkilerinde milliyetçilik duyguları ön plânda yer alırken, bir toplumun sosyal yapısındaki haksızlıkların, dengesizliklerin, siyasal, sosyal ve ekonomik hürriyetsizliklerin giderilmesinde de sosyal ve hürriyet mücadeleleri geliştiriliyordu. Milliyetçilik duyguları toplumu genişliğine sarıyordu. Sosyal mücadeleler ise bu genişliğe drinlik kazandırıyor ve onu yalınkat olmaktan kurtarıyordu. Sosyal mücadelelerin gücü, akılcılıkla ve bilimle yürütülmesinde idi. Böylelikle özgürlük ve bağımsızlık fikri bilimsel ortamda doğuyor ve gelişiyordu. Bunun tam tersi olarak cehalet ve karanlıkta esaretin kaynağı oluyordu. Bu oluşum ve bu düşünüşledir ki, yirminci yüzyılda mazlum uluslar için savaş önceleri Kurtuluş savaşı haline gelmiş sonra da ulusal nitelik kazanmıştır.

Yirminci yüzyılda, tarih alanında, ilk kurtuluş savaşını Türk ulusu vermiştir. Savaşla birlikte siyasal ve sosyal yapının değiştirilmesi ve halkın yararına reform çabaları kurtuluş savaşımızı ulusal niteliğe yüceltmiştir. Türk Ulusal Kurtuluş Savaşı yalnız Anadolu'dan istilâcı düşmanı çıkarmak için yapılmamıştı. Büyük Atatürk'ün deyimi ile «Kapitalizmin emperyalizmine karşı» da savaş açılarak siyasal bağımsızlığın yanı sıra ekonomik bağımsızlık da elde edilmişti. Ulusal kurtuluşun iç cephesinde ise tutucu güçlerin, karanlıktan yana olanların bilerek, bilmiyerek sebep oldukları engellerin aşılması ve yabancı hayranlarının, ortakçılarının bilinçli olarak kurdukları tuzakların yok edilmesi önemli sorunlar olarak savaşı daha çetinleştirmiştir. Böylece, ulusal kurtuluş savaşlarının üç belirgin niteliği ortaya çıkmıştır. Siyasal, ekonomik ve sosyal yönleriyle yönetilen savaş ulusal kurtuluşla sonuçlanabilmiştir.

1952 yılından sonra Cezayir milliyetçilerinin yönelttikleri kurtuluş hareketi de bir süre sonra tüm halka mal edilip ve sosyal yörüngesine oturtulunca ulusal niteliğini kazanmıştır. Mazlum Cezayir halkının yıllarca süren çetin savaşının acı izleri ve o zaman, ilk ulusal kurtuluş savaşı vermiş olan, Türkiye'de Cezayir milliyetçilerine çete diyen zihniyetin sebep olduğu iç burukluğu; hürriyetten, bağımsızlıktan, şeref ve haysiyetten yana olan vicdan sahiplerinin hafızalarından henüz silinmemiştir. Siyasal, ekonomik ve sosyal yönleriyle yürütülen Cezayir Ulusal Kurtuluş Savaşı da amacına ulaşmış ve tarihteki şerefli yerini almıştır.

Şimdi de tarihin en çetin ulusal kurtuluş savaşlarından birisi ve üçüncüsü, bütün nitelikleri tam olarak, Wietnam'da yürütülmektedir. Bu sadece istilâcıyı anavatan topraklarından çıkarma gayreti değildir. Stratejik üslenme siyasal amaciyle gizlenilen sömürücü ve ekonomik çıkarlar, önceleri kapitalizmin Güneydoğu Asya'daki çizmesiz emperyalizmini teşkil etmişti. İşbirlikçiler, ortakçılar, tutucular ve karanlıktan yana olanlarla tablo tamamlanmıştır. «Kaleler ve tersaneler zaptedilmiş ve daha önemlisi memleket içerisinde iktidara sahip olanlar gaflet, delâlet ve hattâ ihanet içerisinde bulunmuşlardır.» Fakat tarihin akışı değişmiyecektir. Çünkü geleceğin tarihçileri yirminci yüzyılın özelliklerini anlatırlarken Ulusal Kurtuluş Savaşlarına önemli yer ayıracaklardır.

Ulusal Kurtuluş Savaşlarının ilk siyasî ve askerî lideri Büyük Atatürk'ün uzak görüşlüğü bakın ne diyor: «İnsanlığa dönük fikir hareketleri ergeç başarıya ulaşacaktır. Bütün mazlum milletler, zalimleri bir gün mahv ve perişan edeceklerdir.»

Türk SOLU

Ünlü Sosyalist DİMİTROF'un savunmasının tam metni:

Leipzig Duruşması

BERTRAND RUSSELL'in n önemli incelemesi:

BOLŞEVİZM

Amerikan casusluk teşkilâtının iç yüzü:

DÜNYA HÜKÛMETİ CİA

HABORA KİTABEVİ, Atasaray Kat 1 No. 106

Cağaloğlu - İst

Olaylar - Olaylar

Mecliste A.P. Zorbalığı

B.M.M. de geçen hafta İçişleri Bakanlığı bütçesinin görüşülmesi sırasında Sükan'ın ağır tahrikleri sonucunda Mecliste bulunan TİP Milletvekilleri AP lilerin saldırısına uğramış bu arada Çetin Altan ve Yunus Koçak ağır şekilde yaralanmışlardır. Olayın gelişme şekli daha önceden tertiplenmiş olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

T.B.M.M. sinin ertesi günkü oturumunda muhalefet liderlerinden bazıları olayı şiddetle takbih etmişler bu arada İnönü iktidara karşı son zamanların en sert konuşmasını yaparak dik katleri çekmiştir. İnönü tarihî deneylerine dayanarak yaptığı uzun konuşmada AP nin gayrimeşru davranışlarına şiddetle çatmış ve saldırıyı «gözü karanlık bir zulüm tertibi» olarak nitelendirmiştir. Konuşmasının bir yerinde «Anayasa Mahkemesinden karar alınmayan, oradan bir hüküm istihsal edilemiyen hiçbir ittiham meşrû değildir. Ve böyle bir ittihamı zor kuvveti ile yürütmeğe çalışan bir idare mahkûmdur» diyen İnönü sözlerini şöyle tamamlamıştır:

«Âczinizden yapmıyorsunuz tasvip ettiğiniz için yapmıyorsunuz. Bizi koruyacak oalnlar, korumak için çalışmıyor, tahrik edip daha ziyade alevlendirmek için çalışıyor. Bunlar fena yol dur, bunlar zararlı yoldur bunlar size fayda vermez fakat millete de çok zarar verir. Bunlardan vazgeçmenizi istirham ederim. Meclisimizin emniyet içinde çalışması, seçimlerimizin insan hakları içinde ve irticaın hâkimiyeti altında olmaksızın cereyan etmesini arzu ederiz temenni ederiz. Tarih karşısında her tehlikeyi gördük, onu yap masınlar diye söyledik, diye temenni ediyorum. Ümidim az Meclis içinde bu kadar zorbalık yapan insanların gözleri hakikaten kararmıştır ve 24 saatte giderilmesi için pek hayalperest olmak lâzımdır.»

Daha sonra söz alan TİP Genel Başkanı Aybar şunları söylemiştir:

«Türkiye'de bu düzen yürümiyecektir yürütülmiyecektir. Dün gece AP liler İçişleri Bakanının tahrikiyle, oturumda hazır bulunan 7—8 kişilik grupumuza cana kıyarcasına saldırmışlar, hücum etmişlerdir. Bu şartlar altında bugün demokratik rejimin yürüdüğünü iddia etmek mümkün değildir. 7—8 kişiyi zorla Meclisten dışarı atmak için kaba kuvvet kullanılmıştır.

Kesin olarak karar vermek zorundayız. Türkiye'de demokratik rejim yürüyecek mi, yürümiyecek mi? Bu gibi zorbalıklarla Türkiye'de demokratik rejime olan güven her gün biraz daha azalır, bunu hepimizin bilmesi lâzımdır. Dün gece partizan olmaması gereken bir makamı işgal eden zat, partizanca davranışla millî iradenin bir kısmını temsil eden TİP'i düzme vesikalarla itham etmiş, kendi grupunu tahrik etmiş, büyük bir kalabalık hücuma geçerek arkadaşlarımızın canlarına kastetmişlerdir.»

Miting yapmanın Doğulu vatandaşların, mitingine katılmanın da, TİP liler için, en tabiî bir hak olduğunu belirten Aybar, konuşmasına şöyle devam etmiştir:

«Gizli maksatlarımız yoktur her şeyi açık söylüyoruz. Antiemperyalistiz. NATO'ya ve ikili anlaşmalara karşıyız. Dış ticaretin devletleştirilmesini istiyoruz İtalya'daki toplantıya gizlice katılmadık. Her türlü faaliyetimiz açıkta cereyan ediyor. İçişleri Bakanı bütün bunları bildiği halde bizi gizli işler çevirmekle itham ediyor. Baas partisi ile ilişkimiz olmadığını bile bile bir ilgimiz varmış gibi konuşuyor Amacı mahkemeleri, kamu oyunu etkilemektir. Bunlar 2 Haziranda yapılacak seçimi muallel kılacak davranışlardır. Seçimin meşruiyetine şimdiden gölge düşmüştür.»

ZORBALIĞA KARŞI PROTESTOLAR

Parlâmentoda gösterilen bu tepkilerin yanısıra ilerici kuruluşlarda yaklaşmakta olan faşism tehlikesine karşı derhal harekete geçmişler ve çeşitli yollarla olayı protesto etmişlerdir. İ.T.Ü.T.B. ve İ.T.Ü.T.O.T.B. yayınladıkları ortak bildiride:

«Olayları şiddetle lânetleriz. Hükûmetin ve onun İçişleri Bakanının artık meşru olmadıklarını, istifa etmeleri gerektiğini belirtmek isteriz» demişlerdir.

Fikir Kulüpleri Federasyonu İstanbul Sekreterliğinin bildirisinde ise Meclisteki olayların faşist sindirme hareketlerinin buraya kadar sızmasın dan ileri geldiği belirtilmekte, özet'e şöyle denilmektedir: «Artık Türkiye fikirlerin serbestçe söyleneceği bir ülke olmaktan çıkmaktadır. Artık Türkiye'de 27 Mayıs Anayasası fiilen yürürlükten kaldırılmaktadır. Ancak bas kı hareketi karşılıksız kalmıyacak, Anayasadan yana olan güçler direnme hakkını kullanacaktır.»

Meclis olaylarını nefretle karşıladıklarını bildiren Orman Fakültesi Talebe Cemiyetinin bildirisinde,bu baskının gelecek günlerde bütün devrimci örgütlere uygulanmak isteneceği belirtilerek, özetle: «Emekçi halkın sesinin Meclis kürsüsünde duyurulmasıyla çılgına dönen çıkarcılar şunu iyi bilmelidirler ki, gücünü Ata'nın Bursa Nutkundan alan bu gençlik gerektiğinde gerekeni yapmaktan çekinecek kadar Kemalist çizginin dışında değil, aksine tarihsel görevini en katı biçim-

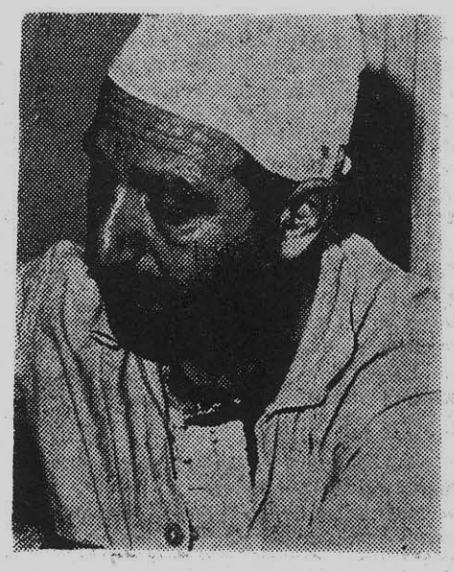

de yerine getirmeye hazır bir haldedir» denilmektedir.

★

T.M.G.T. Başkanı Alp Kuran CHP Kadın Kolları Genel Başkanlığı, Türkiye Belediyeleri Personeli Sendikası Lâstik — İş Sendikası, Avukatlar, Hacettepe Üniversitesi Fikir Kulübü Başkanı Türk Âşıklarını Folklorunu Tanıtma Dayanışma ve Turizm Derneği ve Aydınlar bildiriler yayınlıyarak protestolara katılmışlardır.

Prof. Kubalı AP nin «Tavşana kaç tazıya tut» politikasını yererek şunu söylemiştir:

«Makyavelizm, samimiyetsizlik demagoji ve en nihayet zorbalık demokrasinin öldürücü kanserleridir. Ve ihtilâle asıl ışık tutanlar ve demokrasinin canına okuyanlar geçmişten ders almaları gerekirken böyle metotlara ve zihniyete sarılan iktidarlardır.»

★

Gençlik kuruluşlarının önderlik ettiği protesto gösterileri haftanın sonunda Ankara ve İstanbul'da mitingler haline gelmiştir.

Olayın ardından büyük infiale kapılan İstanbul Teknik Üniversitesi ve Maçka Teknik Okuluna mensup bir gurup genç Çarşamba gecesi Ankara'ya gitmek üzere harekete geçmişler, fakat tuttukları Gazanfer Bilge otobüsü Kadıköy Kaymakamının baskısıyla son anlarda seferden vaz geçmiştir.

Ertesi gün yapılan gençlik kuruluşları toplantısında gereken tepki gösterilmediği takdirde faşist saldırıların artacağı, bunun önünün mutlaka alınması gerektiği tezi savunulmuş ve 25 Şubat Pazar günü bir miting yapılmasına karar verilmiştir. Aynı şekilde Ankara'da da gençlik kuruluşlarının düzenlediği bir miting Cumartesi günü Tandoğan Meydanında yapılmıştır.

Olaya gösterilen tepkilerin bunlarla bitmiyeceği ve AP iktidarının Anayasa sınırları içine girinceye kadar devam edeceği bildirilmektedir.

Askerî Mahkemeler İktidara Alet Edilemez

Yüksek Askeri Şûra toplantısında Türk Ceza Kanunundaki bazı maddelerin, Askeri Ceza Kanununa aktarılması kabul edilmiştir. Mütalâa olarak düzenlenen yeni hükümler, Başbakanlık tarafından ilgili Bakanlıklara sevkedilecektir.

T. C. Kanununun ünlü antidemokratik 141. ve 142. maddeleri, bunlar arasındadır. Ayrıca memleketin emniyetine karşı tehlike yaratacak makale yayınlayanlar, devletin askeri veya emniyet ve muhafaza kuvvetlerini âlenen tahkir ve tezyif edenler, harp sırasında âmmenin telâş ve heyecanını mucip olacak veya halkın mâneviyatını kıracak... şekilde asılsız, mübalâğalı veya maksatlı haber yayan veya nakledenler ve lâikliğe aykırı olarak devletin sosyal, ekonomik, askeri ve hukukuki temel nizamlarını kısmen de olsa, dini esas ve inançlara uydurmak amacıyla cemiyet kuranlarla ilgili 127, 153, 155, 159, 161 ve 163 üncü maddeler de, Askeri Ceza Kanununa aktarılmak istenmektedir.

Komuta mevkiinde bulunanların, şeref ve haysiyetlerini kırıcı şekilde... hareket edenler, askeri suç işlemiş olacaktır. Bir kumandanı tenkid eden bir sivil, o kumandanın emrindeki savcı ve mahkeme tarafından suçlanacak ve yargılanacaktır.

Bu suçlar basın yoluyla işlenirse, cezalar üçte bir artırılabilecektir.

Bilindiği gibi, Askeri Ceza Muhakemeleri Usul Kanununda bulunan, hangi suçların askeri kabul edileceği hakkındaki hükmü, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Çünkü, Anayasanın 138. maddesine göre, siviller; ancak özel kanunla belirtilen suçlardan yargılanabilirler. Şimdi suçlar, Askeri Ceza Kanununa alınarak onu işleyen siviller, askeri mahkeme önüne çıkarılmak istenmektedir. Oysa Anayasanın 32. maddesine göre, «Hiç kimse, tabii hâkiminden başka bir merci önüne çıkaılamaz. Bir kimseyi, tabii hâkiminden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamaz.»

Öğrenildiğine göre, Milli Savunma Bakanlığı uzmanları ve Kara Kuvvetleri Kumandanı, sivil kişileri, askeri mahkemeye çıkaran teklife itiraz etmişlerdir. Milli Savunma Bakanlığı uzmanları şu kanıdadır: «... Gerek askeri ceza kanununa, gerekse dolaylı olarak askeri yargılama usulü kanununa getirilecek basınla ilgili yeni hükümler, normal hukuk düzeniyle bağdaşmamaktadır.»

AP. iktidarının faşist bir yönetime heveslendiği her davranışıyla belli olmaktadır. Zaten T. C. Kanununda mevcut bulunan ve birçoğunun antidemokratik olduğu tarafsız hukukçularca da kabul edilen maddeleri, Askeri Ceza Kanununa aktarmaya çalışmak, Anayasayı çiğnemek, biçimsel demokrasiyi bile ayaklar altına almak anlamındadır.

DP. iktidarı ünlü 161. madde ile, askeri mahkemeleri, ilerici basını susturmak yolunda çok çalıştırmıştır. AP. iktidarı daha geniş çapta bu yola hazırlanmaktadır.

Askeri yargı sistemini, kompador ağa siyaseti emrinde kullanma gayretleri Anayasacı güçler tarafından büyük dirençle karşılanacaktır. Daha şimdiden namuslu aydınlar, bunun karşısına çıkmaya başlamışlardır.

AP. çoğunluğuna rağmen, böyle bir zorlama, kanunun çift parlâmenter Millet Meclisinden geçirilmesi şüphelidir.

Anayasa Mahkemesinden geçirilmesi ise imkânsız görülmektedir.

Ankara Mitingi

Gazetemiz baskıya verildiği sırada aldığımız habere göre Ankara'da gençlik teşkilâtlarının tertiplediği miting başlamadan önce satılık gerici güçler saldırıya geçmişler mikrofonu parçalamağa kalkmışlar, saldırganları durdurmaya kalkan gençlerle aralarında 45 dakika süren bir arbede olmuştur. Olay yerindeki polisin Amerikan uşağı saldırganları himaye eder durum takındığı, bu yüzden devrimci gençlerden 10 kişinin tutuklandığı 3 kişinin yaralandığı haber alınmıştır.

Kampanya Gelişiyor

Vietnam'da Milli Kurtuluş Cephesinin Amerikan emperyalizmine karşı örnek direnişi devam ederken, dünyada ve yurdumuzda, Kurtuluş Cephesini daha etkili bir şekilde destekleme eğilimi güçlenmektedir. Kurtuluş Cephesinin son başarılı hücumu birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de devrimcileri harekete getirmiş bulunmaktadır.

Yazar İlhan Selçuk'un çağrısından sonra dergimizin bu konuda geçen sayıda yaptığı yayın, bir kampanya hazırlığı içindeki gençlik kuruluşları arasında memnunluk uyandırmıştır.

Kampanyanın halk arasında ve devrimci aydınlar arasında gerekli ilgiyi uyandırması için çalışmalara başlıyan gençlik kuruluşları İTÜTB nin öncülüğüyle bir komite kurmuş bulunmaktadır. 20 kişilik bu komite ilk defa basın mensuplarıyla bir ön toplantıda kampanyanın nasıl başlatılması gerektiği tartışılmıştır. Dergimizin İstanbul Temsilcisinin de katıldığı toplantı sonunda kampanya için 200'e yakın ilerici aydına çağrıda bulunulması üzerinde fikir birliğine varılmıştır. Basın mensuplarının ayrılmasından sonra çalışmalarına devam eden komite tespit edilen 200 ilerici aydına gönderilecek mektubun metnini hazırlamıştır. Çağrı mektubu şöyledir:

«Barışa ve kardeşliğe susamış ve kendini, insanın insan gibi yaşayacağı bir dünyayı yaratmaya adamış aydınlar için durmaksızın kanayan bir yara gibi sürüp gidiyor Vietnam savaşı...

İnsan hakları bildirisini dünyaya ilân eden batı düşüncesinin çıktığı toprak'lar üzerinde filizlenen, ve git-gide gelişen emperyalizmin dünyanın çeşitli yerlerinde ortaya koyduğu oyunlar Türk aydınları tarafından bütün çıplaklığı ile bilinmektedir. Bu oyunlara karşı dünya ülkelerindeki aydınların somut karşı koyuşları başlamıştır. Bu karşı koyuş aydının tarih önündeki görevidir. Türk aydınları da bu tarihi görevi kendi ülke gerçeklerine dayıyarak yerine getirmek zorundadırlar.

Devrimci öğrenci kuruluşları insanlık dışı bir savaşın sürdüğü uzak doğuda, özgürlüğü ve insanlığı için savaşan Viet-Nam halkına yardım kampanyasını Türkiye'de başlatmıştır. Bu hareketin isenilen gayeyi sağlaması siz aydınlarımızın görev başına gelmeleriyle güçlenecek ve Türk milletinin hareketi haline gelecektir. Yaptığı davranışlarla özümüzde gerçek bir aydın niteliği kazanmış olan sizi «Viet-Nam Halkına Yardım Kampanyası» için göreve çağırmayı şeref sayıyoruz.

Bu konuda Türk aydınlarının ilk toplantısı 29.Şubat.1968 günü aat 18.00'de TÖS salonunda yapılacakır. Bu toplantı sonucu, yardım kampanyasının ONUR KURÜLÜ teşkil edilecek, yapılacak eylemler üzerine tartışılacak ve harekctin başlayışı Türk kamuoyuna bir bildiri ile duyurulacaktır.

Saygılarımızla

İ.T.Ü.T.B. İ.T.Ü.T.O.T.B.
İ.Ü.İ.F.T.C. İ.Ü.O.F.T.C.
F.K.F.

Not: Tonlantı yeri: TÖS Salonu
Pertevniyal Lisesi Arkası — Aksaray
Toplantı tarihi: 29.2.1968
Saat: 18.30»

Edinilen bilgiye göre kampanya esnasında İstanbul'un çeşitli semtlerinde sergiler açılacak ve Vietnam'daki Amerikan saldırısının haksızlığı halka anlatılacaktır.

Vietnam

Vietnam kurtuluş ordusunun ikinci hücumu 480 kilometrelik alanda, 30 dan fazla kente 17 Şubat'ta yeniden başladıydı. 19 Şubat'ta 10.500 Amerikan askerinin daha Vietnam'a sevk edileceği haber veriliyordu. Her ne kadar Amerikan ordusu malzeme bakımından teknik üstünlüğü her zaman elinde bulunduruyorsa da bu üstünlük Amerikan saldırganlarının Kurtuluş Ordusunun mütevazi silâhlarına en elverişli hedefler olmasını önleyemiyordu. Vatanseverler kukla hükûmetin isteksiz bir şekilde silâh altında tuttuğu yerli askerlerden çok Amerikan karargâhlarının askerî tesislerinin işini bitirmede daima öncelik tanıdıkları anlaşılıyor. Buna mukabil yerli askerler de denk getirip Kurtuluş Ordusu saflarına katılmayı hattâ bazan kitle halinde, ihmal etmiyorlardı.

Saygon'a bir kaç yüz kilometre mesafedeki pirinç tarlalarına uçaklarla napalm bombalarının atılmış olması Amerikan askerî kumandanlarının büyük bir şaşkınlık içinde öfkelerini sivil halktan almaya çalıştıklarının yeni bir deliliydi.

24 Köy Amerikayı Kovuyor

Fatsa'da 24 köy muhtarı Amerika'ya «birinci ihtarlarını» yapmışlardır. İlk defa bukadar çok sayıda köy muhtarı Amerika'ya karşı bildiri yayınlamaktadır. Bu, köylümüzün emperyalizm karşısında gittikçe bilinçlendiğini açıkça göstermektedir. Muhtarların 12 sinin AP, 12 inin CHP'li oluşu da önemlidir. Çeşitli partilere mensup yurtsever köylülerimiz, emperyalizm karşısında mensup oldukları partilerin tutumları ne olursa olsun, bir ortak cephe teşkil edebilmektedirler.

24 köyün bildirisi şöyledir:

AMERİKAN GÂVURUNA
BİRİNCİ İHTARIMIZ

Amerikalı...

Biz köylüler seni hiç sevmiyoruz. Sen gâvursun biz müslümanız. Dinin başka, dilin başka, milletin başka.

Biz haysiyetine düşkün bir milletiz. Fakirliğimize bakıp şerefimizi kaybettiğimizi sanma. Seferberlikte Fatsa köylerinden 211 şehit verdik. Kimsenin boyunduruğunda yaşamamak için. Ecnebinin emrine girmemek için. Dinimizi kaybetmiyelim diye.

Senin gibi düşmanları denize döktük de, sen bi'nbir oyununla içimize girdin oturdun. NATO anlaşması dedin askerlerimizi emir altına aldın. Yardım yapıyorum diye zenginleri kompırador yaptın. 20 bin asker getirip yığdın. Aramıza casuslar saldın. Karımıza, kızımıza sarkınlık yapıyorsun.

Bize akıldanelik taslama. Biz kendi kendimizi idare ederiz. Madenleri de petrolü de senin elinden çekip alacağız. Kendimizi soydurmayacağız. Türkün çalıştığı Türke kalacak.

Amerikalı...

Senin siyasetine, senin anlaşmalarına düşmanım. Yol yakınıkan çekil git. Bir daha da gelme. Yoksa bu memlekette ilerde çok şeyler yapacağız. Gitmezsen elimizden çekeceğin var.

Bütün köylü karı-uşak seni istemiyoruz, anladın mı?

Hademelerin Bildirisi

Malatya'da, okullarda ve resmi dairelerde çalışan hademeler, güç yaşam şartlarının itelemesiyle, Türk kamu oyuna bir bildirile seslenmişlerdir.

Ezilen halk yığınlarının dertlerini kendileri ile aynı durumda olanlara duyurma eğilimi, sosyal uyanışın hızla gelişmekte olduğunu göstermektedir. Malatyalı hademelerin bildirilerini özet olarak yayınlıyoruz:

«Bizler, okullarda çalışan hademeleriz. Kimimiz evin annesi, kimimiz evin babasıyız. Sizlerce bilindiği gibi, okullarımız çift tedrisatlıdır. Onun için, sabahın saat 6 sında okula geliyoruz akşam 20,00 de ayrılıyoruz, tam 16 saat çalışmamız tamamen bedenendir. Yani sınıf, helâ, koridor, bahçe temizliği ve dun, kömür kırma gibi bedenen çalışmalar. Pazarımız bayramımız da yoktur.

Herbirimizin bakmakla sorumlu olduğumuz nüfus ortalaması 5-6 kişidir. Bu nüfus ve çalışmamıza karşılık, aldığımız ücrete bakalım: En az 243 lira, ençok 315 liradır. Ortalama olarak 280 lira almaktayız.

Gûya (D) cetveline göre memuruz. Hem de yüzde 95 okur-yazarsız memur lar günde 6 saat çalışırlar, biz 16 saat, fakat memurların haklarından yararlanamıyoruz. İşçi de değiliz. Tamamen ortada kalmışız.»

denmekte ve kamuoyu yardıma çağırılmaktadır.

ARİF DAMAR Sorguya Çekildi

Devrimci şair Arif Damar Dergimizin 2. sayısında yayınlanan «CHE GUEVARA» adlı şiirinden dolayı Savcılığa çağrılmış ve sorguya çekilmiştir. Savcılık Damar hakkında T.C.K. nun ünlü 142. maddesinden dolayı takibata geçmiş bulunmaktadır.

Tabii Senatörlerin Dokunulmazlığı Kaldırılmıyor

Cumhuriyet Senaotsu Anayasa ve Adalet Komisyonu dün toplanarak MDO adlı gizli teşkilâtla ilişkileri olduğu iddiasıyla dokunulmazlıkları kaldırılmak istenen beş Tabiî Senatörün durumunu görüşmüş ve dokunulmazlıklarının kaldırılmasına lüzum olmadığına karar vermiştir.

Adı geçen Tabiî Senatörler Mucip Ataklı, Ekrem Acuner, Sezai Okan, Suphi Karaman ve Şükran Özkaya'dır.

Komisyon kararı ekseriyetle alınıştır.

Her Devrim Milli Bir Yol İzler

(Baştarafı 1 de)

Emperyalizmin sömürü alanı olan devrim-öncesi Çin'inde yabancı sömürücü ile kader birliği halinde olan feodalizm, pek önemli bir etkendi. Türkiye'de ise, ülkemizi feodal kalıntılardan arındırma işi, demokratik devrimin önemli bir görevi olmakla birlikte, siyasî ve toplumsal hayatımızda tam derebey tipi, sayıca ve tahakküm alanı bakımından pek büyük bir gücü temsil etmemektedir. Ayrıca, sömürge durumuna düşürülen Çin'de emperyalizm çıplak yüzüyle Çin halkının karşısındaydı. Oysa, Türkiye'de, Amerikan emperyalizmi, böyle görünmeme çabasındadır ve tahakkümünü «NATO müttefiki» maskesi altında sürdürmektedir.

HER DEVRİM MİLLÎ BİR YOL İZLER

Çin kendi özel şartlarının gerektirdiği, kendine özgü devrim yolunu izlemiştir. Ve gerçekten büyük halk devrimleri yapan her ülkede bu böyle olmuştur. Bundan sonra da böyle olacaktır. Pekin - Moskova çatışmaları elbette ki bizi de ilgilendiren bir konudur. Ve bu konudaki gelişmeleri, imkânlarımızın izin verdiği ölçüde izlememiz gerekir. Ama bu konuda bir tutum benimsemeye kalkarken bu imkânlarımızın sınırlı olduğunu, nükleer strateji uzmanları olmadığımızı ve hele kimsenin bizi iki taraf arasında adaleti tevzi etmekle görevlendirmediğini aklımızdan çıkarmamalıyız.

Biraz derinliğine incelendiğinde söz konusu ideolojik çatışmanın hiç de ilk bakışta göründüğü kadar basit olmadığı anlaşılır.

Hiç şüphe yok ki, Amerikan emperyalizminin saldırganlığını sınırlayan en önemli etkenlerden biri de nükleer silâh dengesi denen şeydir. Nükleer silâh, Hiroşima zamanında olduğu gibi Amerika'nın tekelinde değildir artık. Ve Amerikan emperyalizmi, başka ülkeleri nükleer silâhla tehdit ettiği ölçüde kendi ülkesini de aynı tehdit altında bırakmaktadır. Nükleer silâhlarla Amerika Birleşik Devletlerini haritadan silebilecek güce sahip tek sosyalist ülke şimdilik Sovyetler Birliğidir. Çin Marksistleri de, bir yandan Ruslara karşı en sert hücumlara girişirken, öte yandan bu gerçeği, dolaylı da olsa, yazılarında teslim etmektedirler (Bakınız: Lin Piao, «Yaşasın Halk Savaşının Zaferi». Bölüm 8).

Emperyalist propaganda, söz konusu ideolojik çatışma karşısında, sosyalist ülkeler kampı ikiye bölündü diye sevinç gösterilerinde bulunmaktadır. Bu propaganda iki taraf arasındaki ayrılıkları özellikle belirterek, üzerinde görüş birliği olan temel noktaları gizlemeye çalışmaktadır. Oysa, Vietnam meselesi gibi, Pueblo olayı ile yeniden alevlenen Kore meselesi gibi konularda, Sovyetler Birliği ile Çin Halk Cumhuriyeti arasında esasta bir görüş ve davranış ayrılığı olmadığı besbellidir.

ATATÜRK'ÜN ÖĞÜDÜ: «RUSLARLA ARAYI AÇMAYIN!»

Sovyetler Birliği ile bizim ilişkilerimize gelince: Biz Atatürk'ün «Sakın Ruslarla aranızı açmayın» yolundaki öğüdünün, bağımsız Türkiye'nin millî çıkarlarının doğru değerlendirilmesine dayanan bir öğüt olduğu, bugün, her zamankinden çok önem taşıdığı ve gerçekten millî bir siyasetin S.S.C.B. ile birlikte bütün sosyalist ülkelerle dostluk ilişkileri kurmayı emreden bir siyaset olduğu kanısındayız. İşte bu kanıyladır ki, TÜRK SOLU, Türk bağımsızlığı dâvasına sahip çıkan bir organ olarak, Kuzey komşumuza karşı ve bu ülkeyi yöneten Marksistlere karşı olumlu bir tutumu benimsemiştir. Amerikan emperyalizminin bize kabul ettirmiş olduğu vesayet ilişkilerinden kurtulma, Türkiye'yi tam bağımsız bir ülke durumuna yükseltme dâvamız böyle bir tutumu zorunlu kılmaktadır. Bugün Rusya'yı yöneten, Lenin'in kurduğu parti değil de, Romanov hanedanından bir Çar olsaydı bile, gene de Amerikan üslerinden arınmış bağımsız bir Türkiye'yi gerçekleştirme amacını güden her Türk yurtseveri, Amerika ile Rusya arasındaki çelişkiden kendi millî çıkarı açısından yararlanma gereğini duyardı. İlk sosyalist ülke olan Sovyetler Birliği ile dostluk siyaseti, ilk kurtuluş savaşımızda nasıl biricik zorunlu millî siyaset idiyse, bir kez daha milli kurtuluş savaşı şartları içinde bulunan Türkiye için bugün de tek doğru siyaset, Sovyetler dahil bütün sosyalist âlemle dostluk siyasetidir, ve şarlatanların falsolu sesleri bizi bu siyaseti savunmaktan alakoyamıyacaktır.

Ama Türkiye'nin, Türkiye emekçilerinin doğru olarak değerlendirilen çıkarları gereği Sovyetler Birliğine, bu ülkeyi yöneten partiye karşı olumlu bir tutumu benimsemek, ya da sayfalarımızda Moskova görüşüne yakınlığı bilinen bir Basile Darivas'ın incelemesine yer vermek başka şeydir, «Moskova'cı» olmak başka şey.

Şu iki önemli fark bile, Türkiye'nin izlemesi gereken sosyalizm yolunun, bundan elli yıl önce ilk sosyalist devrimi başarmış olan Rusya'nınkinden, hiç değilse bu bakımlardan, değişik olacağını ispat etmeye yeter:

Bolşevikler, Rusya'da sosyalist ihtilâle giriştikleri zaman, dünyada başka sosyalist ülke yoktu. Birinci Dünya Savaşı, saflarını bölmüş olmakla birlikte, emperyalizm, bütün dünyada egemendi. Oysa bugün bir milyar insan sosyalist düzen içinde yaşamaktadır. Ayrıca, Ekim Devriminde Rusya'nın küçük burjuva bürokrasisinin yani asker - sivil aydın zümrenin büyük çoğunluğu, toplumsal kökeni gereği, karşı-devrim saflarında yer aldı. Oysa Türkiye'de asker-sivil zümre, toplumsal kökeni bakımından önemli bir devrimci potansiyeli temsil eder ve devrimci güçler arasında ele alınmalıdır.

Türkiye'nin gerçeklerini en iyi Türk devrimcileri bilirler. Bu gerçekleri bilmek onların görevidir. Sosyalizmin bilimi de bütün insanlığın katkısı ile meydana gelmiş, tüm insanlığın emrinde bir hazinedir. Bu bilimi Türkiye gerçeklerine uygulama ve Türkiye'ye özgü doğru devrimci çizgiyi saptama işi Türklerin işidir, başkasının değil.

BİZ TÜRKİYE'CİYİZ...

«Mao'cu», «Kastro'cu», «Moskova'cı» yakıştırmalarına cevabımız şudur: Biz ne oyuz, ne de bu, ve ne de beriki. Biz TÜRKİYECİYİZ. Türkiye emekçilerinin dâvasının savunucusuyuz biz. TÜRK SOLU'nun açısı, Türkiye'nin çalışan insanının açısıdır. Biz her olaya, her akıma, her çevreye bu açıdan bakarız, her şeyi bu açıdan değerlendiririz.

Anti - Emperyalist ve Anti - Feodal Mücadele Toplumumuzun Tüm Olarak Menfaatlerini Temsil Eder

Reşat Fuat BARANER

Bugünkü milletlerarası durum ve Amerikan emperyalizminin Türkiye'deki vaziyetinin her bakımdan çekilmez bir şekilde olması dolayısiyle son zamanlarda antiemperyalist ve onunla birlikte yürütülmek gereken kompradorlara ve derebeylerine karşı mücadele toplumumuz için başlıca önemli bir mesele olmuş ve geniş çapta tartışmalara yol açmıştır. Bu münasebetle esas hakkında olduğu gibi bu mücadelenin yürütülmesi şekil ve tekniği bakımından muhtelif çevre ve kişiler tarafından çeşitli görüşler ortaya atılmıştır. Sorunun açıklık ve kesinlik kazanmasına bir az da olsa belki yardımcı olabilir ümidiyle ben de düşündüklerimi ana çizgileriyle kısaca belirtmek istiyorum.

***

Kapitalizmin en yüksek aşaması dediğimiz bugünkü emperyalizm devrinde geri kalmış (bırakılmış) ülkelerin kurtuluş mücadelelerinin emperyalizme ve onun memleket içindeki destekleri komprador ve derebey zümrelerine karşı yönelmesi her bakımdan bir zorunluktur, bu itibarla da burjuva demokratik bir karakter taşır.

Kapitalizmin gelişme devrinde burjuva demokratik hareketin içerde geriliğin temsilcisi aristokrat feodalizme ve kiliseye karşı yürütülen bir hareket olmakla beraber dış irticaa karşı cephe almak zorunluğunda kaldığı zamanlar ve yerler de olmuştu. Bu çeşit burjuva demokratik hareketin en tipik örneği olan 1789 Büyük Fransız Devriminde burjuvazi yükselmekte, ilerlemekte olan bir sınıf olarak, kendinden başka işçi pe köylülerin yani bütün halkın menfaatını da temsil ediyordu, sınıf olarak tüm toplum için yararlı oluyordu. Fakat kapitalizmin gelişme şartları: büyük endüstri, sermaye birikimi ve bunlarla bağlı olarak insanın insan tarafından sömürüsünün şiddetlenmesi ve daha başka nedenlerle kapitalist sınıfın menfaatı ile toplumun çalışan sınıf ve zümrelerinin menfaati arasında gittikçe şiddetlenen bir çelişme ve çatışma meydana geldi ve artık burjuvazi ilerleyen ve yükselen bir sınıf olmaktan çıkarak bütün toplumun menfaatını temsil etmez oldu, hattâ varlığı toplumun ilerlemesine engel olmağa başladı. Bu andan itibaren toplumun menfaatını temsil görevi ilerleyen, geleceği temsil eden sınıfa, yani işçi sınıfına intikal etti.

***

Emperyalizm devrinde ise insanın insan tarafından sömürüsü bir yandan metropol memleketlerde çeşitli şekillerle şiddetini arttırdıktan başka sınırlarını büsbütün geliştirerek yabancı ülkeleri de içine aldı ve varlığının tabii bir sonucu olarak buraları gittikçe ağırlığını arttıran bir baskı ve sömürü altında tutup bu ülkelerin gelişmesini köstekledi. hattâ ekonomik sosyal gelişime engel olmakla kalmayarak bu ülkelerin maddi mânevi her bakımdan gerileme sebeplerini hazırladı. İnsan tarihinin bu aşamasında geri kalmış ülkelerin sosyal bünyesinde de birtakım değişiklikler oldu. Emperyalizmin bu ülkelerde ekonomik sömürüsünü istediği gibi gerçekleştirmek için olduğu kadar politik egemenliğini ve etkisini sürdürebilmek için de birtakım sosyal sınıf ve zümrelere ihtiyacı vardı. Tabii müttefikleri derebeyler, büyük arazi sahipleri ve her türlü irticain yanında başlangıçtan itibaren bizzat kendisinin yarattığı ithalât burjuvazisi (komprador - simsarlar - liman burjuvazisi) bu işi görüyordu. Emperyalizm kendi endüstrisinin ürünlerini ihrac ile yetinemeyecek sermaye ihracına başlamak zorunda kaldığı günden itibaren de bu geri memleketlerde, ve bu arada bizim yurdumuzda da, kendi sermaye ve tekniği ile yabancı sermayeye karşı rekabet edemeyecek durumda bulunan sanayiciler arasında kendisine bazı dayanaklar buldu ve böylece aslında sınıfi karakteri ve sosyal ekonomik şartlar sonucu emperyalizme ve derebeyliğe karşıt olmak gereken sanayi burjuvazisi arasında da lisans, patent ve iştirakler suretiyle kendisine ortaklar, avukatlar, savunucular buldu. Bu, yukarda saydıklarımız yanında bunlarla kader birliği eden, çıkarlarının, şahsi çıkarlar karşılığında müdafaasını üzerine alan bazı aydınlar da dolayısiyle emperyalizmin hizmetine giriyordu. Ekonomik ve sosyal gelişmede geri bırakılan memleketlere bir ahtapot gibi yerleşmiş olan emperyalizm bu suretle yukarda kısaca anılan zümre ve gruplar arasında kendisine yerli koruyucu, bir çeşit beşinci kollar sağlıyordu.

Bu bakımdan geri kalmış ülkelerde antiemperyalist hareket ile empeyalizmin yerli dayanaklarına karşı mücadele birlikte yürütülmek gereken bir hareket niteliği almış olmaktadır. Ve işte bunun içindir ki, milli kurtuluş hareketleri ayni zamanda bir burjuva demokratik devrim karakteri taşır. Ayni şekilde devrimci demokratik hareketler de ayni zamanda emperyalizme karşıt karakterde olmak zorunluluğundadır, çünkü emperyalizm varlığını sürdürmek için destek ve dayanaklara muhtaçtır ve bu destek ve dayanaklarını da her bakımdan korumak durumundadır. Geri kalmış memleketlerdeki demokratik halk hareketlerinin gizli, açık, dolaylı dolaysız, silâhlı silâhsız müdahaleler ile ve çeşitli entrikalarla karşılaşmasının nedeni budur.

***

Şimdi gelelim kendi yurdumuza;

Birinci Dünya Harbini müteakip yurdumuz emperyalistlerin ve onların kışkırttıkları Yunanlıların istilâsına uğradıktan sonra verdiğimiz milli kurtuluş savaşı da bir burjuva demokratik hareket niteliğinde idi, fakat maalesef işin kısmen bir yanı; emperyalizme ve onun desteği teokratik saltanat idaresine karşı olan veçhesi gerçekleşmiş olduğu halde demokratik tarafı çok noksan kalmıştı. Milli kurtuluş hareketinin yurt içinde milli azınlıkların tümüne karşı bir hareket haline konulması, ve halkın kurtuluşunun sadece buna bağlı imiş gibi gösterilmesi harekette egemenliği elinde tutanlar için kolay olmuştu. Bu suretle demokratik hareket yüzeyde kalıp derine, halk yığınlarına inenemiş, zirai mesele halledilmemiş, derebeyliğe karşı köklü bir mücadele yürütülmemiş, iş sosyal ekonomik vechesinden hemen hemen hiç ele alınmamıştı; milli mesele de burjuva demokratik devrime yaraşır şekilde ele alınmamış, çözümlenmesi yoluna gidilmemişti. İslâm olmayan milli azınlıkların yerlerinden sürülmesi ve böylece mülkiyetlerine mulu bir Türk azınlığının el koyması yeter gösterilmişti. Milli mesele de böylece olmak lâzımgelenden büsbütün ayrı bir mecraya dökülmüş ve neticede çözümlenmemiş kalmıştı.

Milli kurtuluş hareketinin başlangıcında büyük sanayi, ticaret, ulaştırma müesseseleri hemen hemen tamamen yabancı sermayenin elindeydi, Türklerin elinde milli sanayi hemen hemen yok denilecek kadar azdı, bunlar da o zaman milli kurtuluş devriminin cereyan ettiği sahada değil, yabancı işgali altında bulunan ve saltanat idaresinin hüküm sürdüğü yerlerde, az sayıda birkaç büyük şehirde toplanmıştı. Milli burjuvazinin hareket içinde daha ağır basan kolu iç ticaret kolu idi. Bu zümrenin köye sermayenin girmesinde, sanayi kapitalizminin gelişip yerleşmesinde sanayi burjuvazisi kadar elbette menfaatı olamazdı. Köyü sanayi sermayesine açmak, sanayi mamullerinin köyde sürümünü çoğaltmak, kapalı tabii köy ekonimisini kaldırıp hiç değilse asgariye indirip sanayie ham madde yetiştiren ve sanayi mamullerine açık bir sürüm pazarı haline getirmek ancak Türk köyünde geniş ölçüde derebey ve yarı derebey üretim şartlarına karşı, derebey ve yarı derebey kalıntılarına karşı ciddi şekilde mücadele etmekle mümkün olabilirdi. Kutsal özel mülkiyete gölge düşürmemek kaygısı da buna eklenince derebeyliğe, büyük arazi mülkiyetine karşı esaslı bir mücadele açılmak, yarıcı, ortakçı ve maraba üretimini kaldırmak o şartlar ve münasebetler altında imkânsız oluyordu. Nitekim bugüne kadar ayni münasebetler köyümüzde hükmünü yürütmekte devam etmektedir.

Yarı sömürge ekonomi şartları içinde milli sermaye için genişletilmiş tekrar üretime ve neticede sermaye birikimine de imkan yoktu. Bunu temin amaciyle alınan çoğu ekonomik nitelikte olmayan tedbirler arasında yabancı sermaye elindeki ulaştırma ve kamu hizmetleri müesseselerini devletleştirme gibi aslında çok iyi olanlar da yok değildi. Milli sermayenin tek başına yapamayacağı şeyi devlet yardımiyle gerçekleştirmek gayreti ile başvurulan devletçilik de zamanla maalesef şekil ve mahiyet itibariyle sermayedar zümreleri memleket ve halk ekonomisi zararına zenginleştirmek yolunu takip etti. Yine de yeteri kadar sermaye birikimi sağlanılamayınca geçen olaylarla alınan tedbirlerden ürkmüş ve kendini naza çekmekte olan yabancı sermayenin yeniden memlekete girmesini temin için o zamana kadar reddedilen DÜYÜNUUMÜMİYE de tanındı, fakat yabancı sermaye Türkiye'nin bu ekonomik zaaf ve sıkıntılarından azami istifadeyi sağlamak amaciyle çekingen ve nazlı davranmakta israrla devam etti. Bu arada bir yandan eski kompradorlara yeniden imkânlar ve kolaylıklar sağlanıldı, öte yandan da milli burjuvazinin belirli mensupları kendileri de kompradorlaştı, tek başına ya da eski kompradorlarla (milli azınlık mensubu) birlikte yabancı sermayenin yurd içinde simsarlığına başladı.

Burjuva demokratik devriminin o günkü koşullar altında zorunlu olarak halk lehine işlemek gereken devletçilik de özellikle 1935'ten bu yana yavaş yavaş unutulmağa başladı, iş bu kadarla da kalmayarak devlet iktisadi teşekkülleri, devlet sermayesinin katıldığı iştirakler de imkân ve fırsat zuhur ettikçe yabancı sermaye ile işbirliği yoluna saptılar, milli bankalar yabancı sermaye sömürüsünden pay alır oldular. Derken yabancı sermayeyi teşvik kanunu da çıkarıldı, üzerinde yapılan çeşitli rötuşlarla emperyalist sermayenin rağbet edeceği bir şekle sokulmağa gayret gösterildi. Memleketе yabancı sermaye sokmağa çalışan birtakım komisyoncular, simsarlar daha türedi. Lisans usuliyle Türk sanayiinin bir kısmı da yabancı sermayenin kontrolu altına girmiş oluyordu, bu simsarlar kendilerine de bir pay çıkarmak hırsiyle yabancı sermayenin yurdumuzu ve halkımızı çeşitli ve çapraşık usullerle adamakıllı sömürmesine yolu açmış oluyorlardı. Sömürü artık sahasını genişletmiş, katmerleşmişti. Bu suretle yabancı sermayenin yurdumuzda iyice çöreklenmesi için geekli zemin hazırlanmış oluyordu.

***

Son otuz yıldanberi, özellikle İkinci Dünya Harbinden bu yana izlenen dış politika, akdolunan sözde dostluk ve sözde yardım anlaşmaları ile sıkılaştırılan bağlar da bizi devlet olarak emperyalizmin, özellikle Amerikan emperyalizminin günden güne artan ölçüde hizmetine koştu. «Sermayenin arkasından bayrak da girdi» ve artık bugün Amerikan emperyalizminin, yurdumuzda çeşitli şekil ve yollarla yerleşmesi, yurdumuzu sadece bir yarı sömürge haline değil de her bakımdan bağımlı bir uydu haline getirmesi vakıasiyle karşı karşıya bulunuyouz.

Empeyalizme karşı, onun yerli desteklerine karşı mücadeleyi, bugünkü durumun meydana gelmesine imkân hazırlayan, imkân veren sınıflardan doğrudan doğruya bekleyemeyiz. Bu iş geleceğin temsilcisi işçi sınıfına düşen bir görevdir. Bu görevi gerçekleştirdiği ölçüde işçi sınıfı bütün halkın menfaatlarını temsil edecektir. Bu alanda işçi sınıfının işbirliği edeceği, etmek zorunda olduğu müttefikleri köy ve şehir emekçileri vardır. İşçiler bu mücadelede başta ilerici gençlik, öğrenciler olmak üzere daha birçok saf arkadaşları bulacaktır. Sınıflar, içlerinde topladıkları zümre ve grupların durum ve menfaatları arasında farklılıklar bulunan, taşlaşmış olmayıp bünyelerinde devamlı surette değişiklikler gösteren, geniş çapta dalgalanmalar arz eden sosyal topluluklar olduğuna göre emperyalizme, onun destekleri kompradorlara ve derebeylere mücadelede menfaati olan ve bu itibarla bu mücadele saflarında yer alacak daha birçok yurdunu seven, milli istiklâlini seven, milli haysiyet ve vekarına değer veren, ilerici, liberal, halktan yana olan, her partiden gruplar ve unsurlar bulacaktır. Bu suretle de emperyalizme ve destekleri kompradorlara ve derebeylerine karşı mücadele geniş yığınları içine alan gerçek bir milli kurtuluş hareketi olarak ilerici demokratik milli bir cephe teşkil edecektir. Bu itibarla bu hareket isteyerek veya istemeyerek başarıya uğratılmamak için hiç bir sınıftan, hiç bir siyasi örgütün tekeli altına alınacak dar sahalı bir hareket haline getirilmemelidir ve getirilemez. Bir sol sağ hareketi değil bir millet hareketi olmalıdır, millet ve yurt çapında bir birleşik cephe halinde yürütülmelidir.

1968

Bir iktidar, hiçbir zaman iktidara gelir gelmez, her noktada kendi ekonomi politikasını izleyip uygulayamaz. Çünkü, önceden başlayan işler elinde ki imkânları bir süre istediği gibi kullanmasını önler. Gelir imkânlarını hemen istediği yöne çeviremez. İktisadi kararlarının bütün kapsamıyla ortaya çıkması, bu nedenle, bir zamana bağlıdır.

1965 te iktidara gelen Adalet Partisi, kendi iktidar felsefesinin gerektirdiği ilk bütçeyi ancak 1968 bütçesiyle gerçekleştirmiştir denebilir. Adalet Partisi, gözü kapalı özel sektörcü DP. eski iktidarından kendi içinde, tutarlı bir özel sektör anlayışı ile ayrılmaktadır.

YENİ BİR KAPİTALİZM ANLAYIŞI:

AP. iktidarı özel sektörün dirije edilirse, yurdu kalkındırabileceği kanısını yaymaya ve eylemlerini bu yönde ayarlamaya çalışıyor. Demirel ve arkadaşlarına göre, birtakım devlet müdahaleleri ile özel sektör, yağmacı ve spekülâsyoncu niteliklerinden sıyrılabilir. Yurdumuzda sanayileşmeye, döviz getiren turizm ve ihracata yönetilebilir. Şimdiye kadar özel teşebbüs, bu yolda çalışmamışsa, bu kabahat, geçmiş iktidarlarındır, bundan sonra AP. iktidarı yaratıcı nitelikleriyle özel sektörün yararlılığını artıracak bir politika izleyecektir. AP. nin iktisat politikası anlayışının bir gelişme yönü budur. Bu yönde harcanan çabalar şunlardır:

AFFOLUNAN VERGİLER:

AP. iktidarı, vergi toplayıp bununla devlet eliyle fabrika ve sanayi kuracağına, bu vergileri affederek özel sanayii geliştirmek istemektedir. Bu yol da harcanan çabalar şunlardır:

a) Çıkarılan 933 sayılı kanunla, eskiden çıkarılmış 474 sayılı kanunla tanınan gümrük muafiyetleri hızlandırılmıştır. Bu hızlanma, bazı endüstri dallarında yüzde 100 vergi affına kadar genişlemiştir. Bu şekilde ertelenen ya da muafiyet tanınan vergi ve resimlerin bütçeye neye mal olacağı bilinmektedir.

b) 202 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile yatırımlarını kalkınma plân ve programlarına uygun olarak yapan mükelleflerin, (sanayici, özel tüccar vb. nin) vergilerinin matrahından bu yatırımların yüzde 80 i indirilebilmektedir. Bu uygulama 1967 yılına kadar yüzde 20 indirim şeklinde idi. Bu yıldan itibaren indirim yüzde 30'e kadar çıkacaktır. Bu şekilde de ne miktar vergi nin özel sektöre bağışlanacağı da belli

c) Ayrıca birçok alan ve konular da daha vergi muafiyet ve indiriminin tanınacağı 1968 programında yazılıdır. Örneğin armatörlerin, yani gemi sahiplerinin dışarda mal taşıyarak elde ettikleri gelirler verbi dışı bırakılacaktır.

BOL KESEDEN KREDİLER:

Özel sektöre bu vergilerinden bağışlamalar dışında, 347 milyon lirası bütçeden, bunun iki misli kadar da çeşitli yardım ve fonlardan olmak üzere 1 milyar liranın üstünde kredi ve yardım sağlanmaktadır. (Bu konuda bakınız Türk Solu sayı: sahife). Ayrıca karma teşebbüslere devlet katılarak yabancı sermayeyi bir kat daha destekleyecektir.

AP. iktidarı bu yolla sağlam bir özel sektör kurup, bu özel sektörle hem kalkınan bir Türkiye imajı yaratacağı ve hem de sosyal bünyeyi özel sektör lehine değiştirerek ebedi iktidar sihirli formülünü bulacağı kanısındadır. Ama bu alanda asıl güvendiği, daha çok yabancı özel sermayedir. Bunu tabiatiyle açıkça söylemiyor. Ama biliyor ki bir süre sonra, devlet kesesinden de verilse, bu ihsanlar, özel ektörün gözünü doyurmıyacaktır, Gözü dönen özel sektör, dış sermayeyi arkasına alacak ve bu sermayeyi yurda yerleştirecektir. Montaj, lâstik, ilâç alanlarındaki özel yabancı sermaye, gelecek yıllar motör, otomobil ve traktör alanları da yabancı sermaye tekeline geçecektir.

Yabancı özel sermaye ve devlet kredi ve yardım yapmak için, karşısındaki özel kesimden, sanayici ve tüccar firmalardan hesap duruluğu ister. Hesapların doğruluğuna kanaati kesin olmalıdır. Bu nedenle vergi ve döviz kaçakçılığının bir ölçüde azalması beklenebilir. Bunun yerine, özel sektör, devletten alacağını çatır çatır ve açık açık alacaktır.

DEVLETE NE KALIYOR?

Bu durumda, devlete ne kalıyor, yapacak? Bu hususta da Demirel ve arkadaşları, sarih kanaatlere sahiptir. Onlara göre Devlet, özel kesime, sadece yararlı olacaktır. Ama bu yararlı oluş; halk yararlarıyla karşıt olursa, ne gam. Şeriatin kestiği parmak acımaz. İşsizlik en büyük adaletsizliktir. İş bulan kişi ile patronun menfaati, Demirele göre aynıdır. Bu nedenle işverenlerin gelişmesi daha çok iş alanı açılıp emekçilerin daha çok adalete kavuşmasıdır. Devlet, işverene hizmet için, ona yol yapacaktır. Ona enerjiyi ucuz sağlayacak, sanayi siteleri kuracaktır. Bu maksatla barajlar kuracaktır; ucuz kredi bulacaktır. Ucuz teknik eleman bulmasını sağlayacaktır.

Ancak, Demirel ve arkadaşları, bu politikada başarı sağlıyamıyacaklardır. Türkiye'de bağımsız bir sanayi kurmanın olanağı yoktur. Bu treni kaçırmıştır. Türkiye'de 18. ve 19. yüzyıllarda, özel endüstriyi dışardan gelen yabancı sermaye ile de kuramıyacaklardır. Bunların Türkiye içinde ve dışındaki koşulladan ileri gelen ve Demirel'in ya da hiçbir iktidarın çözüm bulamıyacağı nedenleri vardır. Şimdi bu nedenleri konu dışı bırakarak; yukarıda özetlenen düşüncelerin ışığında, 1968 bütçesini inceliyelim:

Başbakan

1967'DE, EKONOMİK DENGELER:

Bir bütçenin gerek yapılırken etkilendiği ve gerekse amaç olarak ele aldığı noktalardan biri ve başlıcası, ekonominin kararlılığıdır. Bu kararlılık, genel fiat düzeyinin geniş ölçüde değişmemesi anlamını taşır. Bütçe gerekçesine göre fiatlar 1965 yılından 1966'ya yüzde 4,4 ve 1967'nin ilk dokuz ayında ise yüzde 4,9 artmıştır. Doğrusu aranırsa, Demirel Hükûmeti; DP. iktidarının başının yenmesinde en büyük rolü oynayan fiat hareketlerinin büyük kımıldanmalarına imkân vermeyen bir politika ve konjonktür içindedir.

Bizde ekonomi de, büyük dengesizlikler zannolunduğu gibi, lüzumsuz para basanlardan değil daha çok mahsul azlığı ve dış ticaret açığı gibi etkenlerden ileri gelmektedir.

Türkiye'nin belli başlı iki enflâsyon tecrübesinden 1940 - 1945 arasında olan, daha çok savunma ihtiyaçları ve büyük şehirlerin beslenmesi için karşılıksız para basılması esasından ileri gelmiştir. Bu yıllarda basılan paralar, ya bütçe veya iktisadi devlet kuruluşları yani tümüyle kamu kesiminin açıklarını karşılamak için piyasaya sürülmüştür.

1950 - 1957 enflâsyonu ise başlangıçta CHP. döneminde çok düşük tutulan buğday gibi ürünlerin, ofisçe satın alınışında uygulanan fiatların yükselişiyle ilgilidir. 1950 - 1953 arasında, tedavül hacmi yüzde 113 genişlemiştir; yani para ve para gibi iş gören kredi-

BÜTÇESİ

Aslan Başer Kafaoğlu

ler 2 mislinden fazla artmıştır. Bunun arkasından ithal mallarının fiatları art mış, ithal malları azlığı 1934 yılının düşük tarımsal ürünü ile karşılaşarak, mal azlığından ileri gelen bir enflâsyon meydana çıkmış; 1950 - 1953 arasında paranın artışının meydana getirdiği olumsuz sonuçlar hızlanmıştır.

İçişleri Bakanı

1950 - 1955 dönemi; bir yandan DP. nin geniş halk kitleleri arasında ki oy toplama gücünü artırmışken, öte yandan ücretliler özellikle bürokrasi ve sivil aydınlar arasındaki gücünü sıfıra indirmiştir. 27 Mayıs 1960 Devrimi bıaz da bu poitikanın DP. iktidarından uzaklaştırdığı asker ve sivil aydınların eseridir.

Demirel ve onun da arkasında Amerika; bilmektedir ki bir enflâsyon, 1960 Anayasasının yarattığı geniş hürriyet ortamında 1960 daki sonuçlardan daha köklü sonuçlara varan tepkiler meydana getirebilir. Bu nedenle 1950 - 1957 nin ekonomi politikasından; bu noktada geniş ölçüde ayrılınmaktadır. Demirel Hükûmeti, bu noktada; 1967 yazında iş ve ticaret çevrelerinden gelen ve daha fazla para basılmasını isteyen baskılara; doğrusu iyi direnmiştir.

FİAT ve PARA POLİTİKASININ KURBANLARI

Bu fiat ve para politikası, fiatları tutmuştur bir ölçüde. Ama AP. Demokrat Partinin çok yararlandığı bir avantajı artık kaybetmiştir. Bu avantaj; tarımda fiatların artırılarak geniş üretici kitlenin desteğinin kazanılması idi. Demokrat Parti iktidarı, örneğin buğday fiatını 1950 de 25 kuruştan almış; 1960 da 80 kuruşla en yüksek düzeye varılmıştır. Tarımsal fiatlar ürün lerde artırılır; karşılık para bulunması sonra düşünülürdü. Bu, enflâsyona sebep oluıdu ama; çiftçi bir ölçüde de küçük çiftçi ilk fiat artışının faydalanan kişisi olduğundan, fiat artışları onu o kadar etkilemezdi. Buğdayda olan tütün; pamuk; fındık, fıstık ve çayda da olmuştu. AP. iktidarı fiat kararlılığı uğruna bu kitleyi kurban etmiştir; tefeciler elinde bırakmıştır.

AP. iktidarının fiatları yüzde 4,4 oranında bir yükselişle tutabilmesinin bir nedeni; tarımsal ürün bolluğudur. Birinci Beş Yıllık Plânda, tarım gelirlerinde artışın yılda yüzde 4,2 olması bekleniyordu; oysa tarım kesimindeki artış yılda yüzde 7,6 yı bulmuştur. Bu gelir artışı tarımda rekor seviyede ger çekleşmiş; bir iyileşmeyi gösterir. Böylece de tarımsal ürün fiatlarının sabit kalışının köylü ve büyük çiftçide meydana getirdiği tepkiler de bu yolla bir ölçüde hafiflemiştir.

Tarımsal üründe ulaşılan bu başarının nedeni, bir yandan son derece akıl almaz derecede iyi giden hava şartları işe; öte yandan da gübre kullanılmada ulaşılan başarıdır. Ancak; tarımımız hâlâ geniş ölçüde hava şartlarının tesiriyle iyi veya kötü sonuçlar alınabilen bir uğraşı dalıdır. Bu konuya ileride daha geniş olarak değineceğiz.

DIŞA BAĞLILIK :

Fiat kararlılığının bir diğer büyük etkeni bizce; dış yardımların 1963 ten bu yana alışılmamış bir ölçüde gerteklesmesidir. Dışarıdan çeşitli şekil ve formüllerle alınan kredi ve yardımlar, 1963 ten bu yana; hiçbir zaman üç milyar liradan aşağı olmamıştır. Bunun bir sonucu olarak da piyasada hiç bir zaman yatırım ve ham madde olarak ithal malı sıkıntısı çekilmemiştir. Ancak bu yardım ve kredilerin büyük bir kısmı ekonomimizi daha çok dışarıya bağlayan sonuçlar doğurmuştur ki, bu da ulus olarak ekonomimizin ikinci derdidir.

Buraya kadarki açıklamalarımız, ekonominin üç esaslı derdini meydana koymaktadır:

1 — Tabiat şartlarının esiri oluş;
2 — Dışarıya son derece bağlı oluş,
3 — Gelir dağılım dengesindeki duyarlılık.

Bizce; alınan her karar; ortaya çıkarılan her belge; asıl bu üç noktadan incelenip eleştirilmelidir. 1968 bütçesinin bu üç derde getirdiği çareler nelerdir?

1) 1968 Bütçesinin Hizmet Gücü:

1968 bütçesini hükûmet, Büyük Millet Meclisine 22 milyar 412 milyon lira olarak teklif etmiştir. Bütçe ve Plân Komisyonunda yapılan eklerle bütçe rakamı 22,5 milyar lirayı bulmuştur. Ancak son yıllarda bir bütçe uygulama geleneği ortaya çıkmıştır. Bütçeler plâna uyulduğunun savunulması için; yüksek rakamlarla bağlanmakta, ancak gerekli gelir kaynakları bulunamadığından bu bütçeler uygulanamamaktadır. Aşağıdaki tabll I de; 1965 ve 1966 yıllarındaki bütçe rakamları ile bunlardan yapılmış fiili harcamalar görülmektedir:

— Tablo : I —
1965 VE 1966 BÜTÇE
ÖDENEK VE HARCAMALARI:

4,1	Ödenek T.L.	Harcama T.L.	Fark T.L.
1965	15.768.000	14.493.000	1.275.000
1966	17.637,000	16,603,000	1,034,000

değildir,

Ve vatandaş...

Bu tablodan anlaşılacağı üzere, bütçe ile verilen ödeneklerin bir kısmı, azımsanmıyacak bir kısmı kullanılmamaktadır. 1968 de de gelir imkânlarındaki sıkışıklığın devam edeceği ve bu nedenle bütün bütçelerin (katma bütçeler dahil) harcama toplamının 21 milyar lirayı aşmıyacağı düşünülebilir. 1968 yılındaki mal ve hizmet üretim toplamı 101 milyar lira olacağına göre, gayri sâfi milli hasılanın yüzde 20 sine ulaşan bir bütçe ile karşı karşıya bulunmaktayız. Bize göre; kalkınmakta, kalkınma zorunda olan bir ülke için bu yeterli bir bütçe olamaz. Kaldı ki bu bütçe rakamları incelendiğinde, hizmet gücünün ne kadar az olduğu daha yakından meydana çıkmaktadır.

CARİ HARCAMALAR :

Genel bütçeyi ele alırsak, bu bütçenin cari harcamalar toplamını 10 milyar 286 milyon lira olarak görürüz. Bu miktarın dökümlü olarak nelere harcandığı, aşağıda görülmektedir:

Tablo : II. Cari Harcamalar

1 — Meclis üyeleri ve

Bakan ödenekleri:	36.115.900 TL.
Maaş ve ücretler:	6.945.138.872 TL.
Yönetim giderleri:	1.666.117.924 TL.
Kurum giderleri:	589.345.316 TL.
Çeşitli giderler:	256.876.409 TL.
Savunma enfrastrüktür giderleri :	483.303.001 TL.
Toplam :	10.285.673.683 TL.

Şimdi bu rakamların anlamını teker teker açıklayalım:

I — Milletvekilleri, Senatör ve Bakanların ödenek ve yollukları 36 milyon lirayı aşmaktadır.

II — Devlet bütçesinden ödenen maaş, ücret ve ikramiyelerle, bunlarla ilgili Emekli Sandığı aidatları, çocuk zammı ve benzeri yardımların tutarı 7 milyar liraya yaklaşmaktadır. Bu miktar iki şeyi ifade etmektedir: Bir kez bütçenin hiç hizmet görülmese, ödeyeceği y ü k 7 milyar liraya yaklaşmaktadır. Bu oldukça ağır bir yüktür. Çünkü cari giderlerin yüzde 70 ine yaklaşmaktadır.

İkinci olarak da 7 milyar liralık bir ödeme; çalıştırılan personel sayısı düşünülünce; çok az bir miktardır. Bu nedenle kaliteli memur sayısı azalmakta; çalışanlar ve kaliteli memurlarda moral kırıklığı içinde tam verimi vermemektedir. Bu nedenle, bütçenin hizmet gücü görünen rakamların da çok altına düşmektedir.

En basit âsayiş konularında bile, hükûmet acze düşmekte, devlet memurlarının çalışmalarında çıkar sağladığı dedikoduları alıp yürümüş bulunmaktadır. Bu derde çare olarak getirilen Devlet Memurları Kanunu yetersiz olduğu gibi; üstelik bu kanun bir çıkmaza girmiş bulunmaktadır.

Bize göre, devlet memurları konusu ve problemi, temel sorunlarımızla ilgili bir çözüme bağlanmalıdır. Önce iş bulma imkânı artırılamayınca, ister itemez iktidarlar, devlet ve iktisadi işletmelerin kadrolarını genişletmektedirler. Bu derdin çaresi; hızlı endüstrileşmedir. Öte yandan bugünkü her şeyi özel sektörün kâr etmesine göre ayarlıyan bir bütçe ve gelir politikasıyla da devlet memurlarına doyurucu ücret sağlanamaz, nitelikli memur kullanma imkânları azalır. Bütçelerin hizmet sağlar durumu kalmaz, aksine bütçeler yurtdaşa yük olur.

II — Yönetim Giderleri: Bu giderler kiraları, ısıtma, aydınlatma giderlerini, devlet dairelerinin kırtasiye gibi hizmetlerini içine alır. Ama asıl büyük kalem, ordunun beslenme giderlerini teşkil eder. Bu giderlerin toplamı 1 milyar 666 milyon liradır. Bunlar da savunma dışında bir hizmet gücü sağlamıyan giderler olarak bütçede yer alırlar.

IV — Hizmet Giderleri: Hizmet giderleri de bir önemli gider kademesidir. Bunlar aslında, yurtaşa giden, hastalıklarla savaş giderleri, bazı tarım sal savaş giderleriyle eğitim giderleridir. Bu gibi hizmet giderleri; bütçede ancak 306 milyon lira tutmaktadır. Yani bütçenin yüzde birbuçuğu bu hizmet giderlerini teşkil ediyor.

(Devamı gelecek sayıda)

Anadolu Yayınları

BEKLENEN KİTAP:

Jean Paul Sartre KÜBA'YI ANLATIYOR
Çeviren Şahin ALPAY Fiatı 12,50 Lira. Yeni çıktı

İNSANLAR ARASINDAKİ EŞİTSİZLİĞİN KAYNAĞI
J. J. RUSSO — Erdoğan BAŞAR Fi: 10 Lira
1848 DEVRİMİ
Gaston MARTİN — Sevim BELLİ Fi: 7,5 Lira
EKONOMİ POLİTİK NEDİR?
Andre BARJONET — Erdoğan BAŞAR Fi: 5 Lira

GENEL DAĞITIM:
Tekin Yayınevi
Ankara Cad. No: 51 — İstanbul

ANKARA DAĞITIMI:
Aydın Kitapevi
Kocabeyoğlu Pasajı Yenişehir
Ankara

ULUSAL AÇIDAN

Faşizm Kendi Mezarını Kazıyor

M. AKTOLGA

Geçmiş tarih ve halen süregelen deneyler şunu kesinlikle ispatlamıştır ki, emperyalistler ve karşı devrimciler, devrimci hareketleri yok etmek için uygun zaman ve fırsatı gözetirlerken, ekonomik ve politik tedbirlerin yanı sıra zor'a dayanan askerî yolları kullanmak için de hazırlanmışlardır.

Unutmayalım ki «savaş politikanın bir devamıdır» ve egemen sınıflar devrimci birikimi yoketmek, çıkarlarını sürdürebilmek için her türlü metotları kullanmışlardır, kullanacaklardır. Dünya henüz yönetimi emekçi sınıflara rahatlıkla devredebilecek «iyi kalpli kapitalistler» imal etmemiştir.

Karşı devrimcilerin baskıları arttıkça, devrimciler zaaflarını daha iyi anlamak imkânını bulur ve hareketlerine ona göre yön verirler. Son tahlilde devrimci harekete ve devrimcilere karşı bütün girişimler ancak hareketi hızlandırır, daha geniş ve daha etkili olmasını sağlar.

Devrim hareketi içinde saldırıya uğramak mutlak olarak kötü bir şey değil, bir bakıma oldukça iyi bir şeydir. Bazan bu saldırı daha da ileriye gider. Emperyalistler ve karşı devrimciler devrimci hareketi yoketmek amacını güderek kitleleri katletme yoluna giderler. Fakat düşündüklerinin tam tersi olur. Gerçek şudur ki, gericilerin bu yola başvurmaları oranında devrimci hareket daha da güçlenir ve karşı devrimcilerin sonu biraz daha yaklaşır. Bu karşı gelinmez bir kanundur. Devrimciler vurulan arkadaşlarını sessizce gömerler, yaralarını sararlar ve yeniden daha güçlü daha yenilmez mücadelelere girişirler. Ve o zaman şunu anlarlar ki, zor'a dayanan karşı devrimci harekete, ancak zor kullanarak karşı durulabilir. Nitekim Birinci Kurtuluş Savaşımızın sonucunda Mustafa Kemal bu gerçeği çok iyi anlamış ve karşı devrim hareketlerini etkisiz bırakmasını bilmiştir.

Görünüşte bütün emperyalistler ve karşı devrimciler çok güçlü gibidirler, fakat gerçekte o kadar korkunç ve kuvvetli değillerdir. Uzun sürede, gerçekten güçlü olan halkın kendisidir. Emperyalizm ve işbirlikçileri Türk işçi sınıfını ve emekçi halkı yılların şartlandırmasıyla hareketsiz hale getirmesini bilmişlerdir. Kitleleri harekete geçirmenin tek yolunun eylem olduğunu ve kitlelerin ancak eylem içinde bilinçlenebileceğini bilen Türk yurtseverleri faşizme özenenlerin ancak kendilerine yardımcı olacağını da bilir ve bu yöndeki hareketlerden, bırakın korkup sinmeyi, sevinç duyarlar.

Devrimciler mücadele ederler, belki sonuçta başarısızlığa uğrarlar, tekrar mücadele ederler, yeniden başarısızlığa uğrayabilirler. Mücadele gene devam eder, tâ ki, zafere ulaşana kadar. İşte bütün gerçek devrimci yurtseverlerin sahip olduğu mantık budur. Başarısızlığa uğramak bazan kısa süreli bir zaferden daha iyidir ve daha öğreticidir.

İşte Mecliste, T.İ.P. milletvekillerinin dövülmesini, Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği yöneticilerinin tutuklanmasını ve son günlerdeki faşizme yönelen hareketleri bu açıdan değerlendirmek gerekir. Türk devrimcileri hangi olaylar karşısında nasıl davranmaları gerektiğini çok iyi bilmektedirler. Ve gene bilirler ki, sahnenin arkasında oturan Amerikan emperyalizmidir.

Amerikan emperyalizmi ve bütün gericiler dünyanın dörtbir yanında kafalarını durmadan ulusal direnişlerin sert kayalarına vurmaktadırlar, bu da onların sonlarının yakın olduğunu gösterir. Ulusal kurtuluş savaşları halkın dâvasıdır ve ancak geniş halk kitleleri harekete geçirildiği zaman kazanılabilir. Bunu çok iyi bilen emperyalistler, hareketi daha başlangıcında yok etmeyi en kestirme yol olarak görüyorlar. Bu emperyalizmin at oynattığı bütün yarı sömürge ülkelerde ortaya konan bir harekettir ve ulusal direniş de bununla cadele bilincine varabilmeleri için düşmanı karşılarında somut olacadele iblincine varabilmeleri için düşmanı karşılarında somut olarak görmeleri gerekiyor.

Bugün, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika da yarı sömürge durumundaki bütün uluslar, emperyalizme başkaldırmış, ulusal kurtuluş savaşı veriyorlar. Daha dün Endonezya'da akıtılan devrimci kanları, bugün yeniden filizlenmiş, ve hareket daha da güçlenmiştir. Akıtılan her devrimci kanı zafere giden yolda yeni bir yönelişin ve adımın habercisidir.

Bugün Türkiye'de karşı devrimcilerin devrimci yurtseverlere nazaran daha güçlü olduğu söylenebilir. İşte emperyalizm bunu fırsat bilerek topluma bütünüyle hâkim olmak isteyecektir. Kısa süre de bu amaca ulaşabilse bile, eğer yurtseverler olayları doğru yorumlar ve ona göre davranırlarsa bu, sonuç olarak devrimci hareketin güçlenmesini sağlayacaktır.

Emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı mücadelenin daha etkin bir hale gelmesi ve millî bağımsızlıktan yana bütün ilerici güçlerin ortak düşmana karşı birleşmesi ancak somut gerçeklerin bu yöndeki zorlamasıyla gerçekleşebilecektir.

Ülkemizde insiyatifin bu aşamada gerici güçlerin elinde oluşu hiç de hoş değildir. Ama az gelişmiş ülkenin devrimci yurtseverleri ancak bundan sonradır ki, toparlanıp ne yapmak gerektiğini anlayabiliyorlar.

Kapitalizm ile Prekapitalizmin Kaynaşması

Hikmet Kıvılcımlı

İslâm Marksı İbn'i Haldun gibi onun öğrencileri olan Osmanlı tarihçilerimiz de: her «devleti» (toplumu) insana benzetirler. Onlara göre kişinin ömrü ortalama yüz yıldır. Toplumlar da o kadar yaşarlar, sonra doğdukları gibi ölürler. Bu görüş Antika Medeniyetin gerçekliklerinden alınmıştır. Aşırı yorumlara kaçılmazsa derin bir anlam taşır.

Tefeci-bezirgân Antika medeniyetler gibi modern kapitalist medeniyetinin de öyle bir ilerici gençlik çağı, bir gerici yaşlılık ve çöküş çağı vardır. Osmanlı Türkiyesinin ilk yüzyılları tefeci-bezirgân medeniyetinin: Orta Asya'dan gelen göçebe Türk gençlik aşısı ile rönesansı, sosyal dirilişi oldu. Tarihin belirli bir kesiminde insanlığın ileriye doğru gidişini ve gelişimini sağladı. Son yüzyıllarda aynı Osmanlı toplumu bütün benzerleri gibi derebeyileşti, kemikleşti, taşlaştı, fosilleşti ve çöktü.

Bu evrimi kapitalizm de tıpkı tıpkısına yaşadı. 19 uncu Yüzyıl kapitalizmi serbest rekabetçi demokratik gençlik çağını başardı. Hârikalı büyük sanayi ile görülmedik ileri gelişimler sağladı. 20 nci Yüzyıla gelir gelmez kapitalizm kendi diyalektik inkârını yaptı; serbest rekabetçiliği inkâr edip, tekelci finans-kapitalizme döndü. Finans-kapital demek, birkaç ulu şirketle bankanın bir ülkede bütün ekonomi, politika; kültür ve ilh. ilişkilerine egemen olması demektir. O yüzden 20 nci Yüzyılda ilerici kapitalizmin yerini gerici emperyalizm tuttu.

Tekrar edelim. Modern toplumda kapitalizmin emperyalizm biçimine soysuzlaşmasına benzer bir gidiş Antika medeniyetlerde de görüldü. İlk dünya ticaret yollarını açan bezirgânlık ileri bir hamle yarattı. Rönesans çağları açtı. Sonra para-babaları, tefeciler ve bezirgânlar topraklara el attılar. Toprak beyliğine dönerek toprak ekonomisini boğdular. O zaman her türlü ticaret, politika, askerlik gelişimi kaskatı derebeyi kabuğu içinde boğuldu.

Batı Avrupa kapitalizmi 19 uncu Yüzyılın ilerici ve girişkin SERBEST REKABET kapitalizmini yaşarken, Türkiye Kadim medeniyetlerin ölüm çağlarında içine düştükleri kaskatı derebeyileşme döneminde bunalıyordu. Onun için 19 uncu yüzyıl boyu Türkiye'de BATILILAŞMAK, açık Türkçesi KAPİTALİSTLEŞMEK uğruna yapılan her girişkinlik boşa gitti. Neden?

Çünkü Avrupa'dan karga kıyafeti frak, yahut saksağan kılığı smokin satınalınıp Türkiye'ye nasıl sokulursa, kapitalist ilişkileri de tıpkı öyle oldukları gibi Avrupa'dan Türkiye'ye İTHAL edilebilir sanıldı.

Oysa bir sosyal düzen önce alınır satılır matah değildir. Sonra, Batı kapitalizmi matahlarını bile Türkiye'ye satarken birçok süzgeçler koymuştur. Kapitalist sosyal düzeni Avrupa'dan ithâl edeceğimize göre; ancak Avrupa'nın bize İHRAÇ edilmesini uygun göreceği alanda ve müsaade edeceği biçimde memlekete sokabilirdik. Bundan daha kötüsü de vardı. Bizim derebeyileşmiş kafamız ithal malı sandığımız Batılılaşmanın değeri üzerinde hiçbir ayırı ve seçim yapacak durumda değildi.

İşte bu şartlar altında prekapitalist ekonomimiz üzerine kapitalist ekonomiyi aşılamak istedik.

Avrupa ise bize istediğimizi değil, kendi istediğini ithal etti. Batının istediği şuydu: Batı kapitalizmi için Türkiye Sultan ve avanesi denilen çobanların güttüğü bir sağmal maldı. Türkiye ineği en iyi biçimde en az masrafla sağılmalıydı. Alınan sütün kaymağı Avrupa'ya götürülmeliydi, arta kalan ayranı yerli tefeci-bezirgân ağa paşalara ve bey efendilere bahşiş olarak sadaka verilmeliydi.

Kırım Svaşı'nda sırt üstü düşen Osmanlı yardım dilendi. Türk milletini inek sağarca sağacak olan Batı kapitalini yalvararak çağırdı. Batılılar Türkiye'ye finans-kapital gönderdiler. Yani, Türkiye'de sanayi kurmak şöyle dursun, kurulmuş san'atları yok ettiler. Gönderdikleri finans-kapitaline o zaman «İSTİKRAZ» (yani, ödünç alıp verme) deniliyordu. Finans-kapitalin şimdiki adı «DIŞ YARDIM» oldu. İster Batılı dostlarımızın «YARDIMI», ister yabancı banka ve finans gruplarının «ÖDÜNCÜ» diyelim, hepsi bir kapıya çıktı. Her iki adım altında yatan gerçeklik Türkiye'yi sıhhatli, gürbüz bir üretimci refahtan uzak tutmak, Avrupa'nın ağır faizler çektiği bir ham madde ve pazar olarak ihtiyat sömürgesi yapmaktı.

Onun için 19 uncu Yüzyıl ortasında bile (yani, Batı henüz serbest rekabetçi iken) Türkiye'ye serbest rekabetçi ve ilerici bir sanayi gönderilmedi. Gönderilemezdi. Çünkü Avrupa'da birbirini yiyen rakip kapitalistlerin Türkiye'de kendilerine rekabet edecek bir kapitalizm yetiştirmeleri intihar olurdu.

20 nci Yüzyılda kapitalizm tersine döndü. Ama bu dönüş bizim yüzümüze geldi. Dünya kapitalizmi finans-kapital adını alan büyük banka ve şirketlerle toprak ağalarını domuz topu haline getirdi. Avrupalı «büyük dostlarımız» o finans-kapitalistlerin devleti olan emperyalizm idi. 19 uncu yüzyılda bile Batılı kapitalizm bize yalnız tekelci finans-kapitalizm yollamıştı. İmtiyazlı borçlandırmalar yoluyla Türkiye'yi kul köle etme yordamını toprağımıza yerleştirmişti.

Türkiye'de böylesine açık bir köleleştirme oyununu anlıyacak «ADAM» yok muydu?

İşte burada hâlâ devletçi geçinen bizim «ideolog»'ların kalpazanlıkları önümüze çıkıyor. «Kadrocu» denilen kapı-kulu kılkuyruklarının «ADAM» anlayışlarıyla yüzyüze geliyoruz.

Onlara göre Türkiye'de Cumhuriyeti kim kurdu? Bir «Tek Adam», kurdu... Kim geliştiriyor? Gene bir «İkinci Adam»... Türkiye'de sosyalizm niçin baltalanıyor? Çok basit: bir tek adam (bir «fikir adamı», yahut «teşkilât adamı») bulunmadığı için baltalanıyor. Eğer bir kavarak atar gibi sesli slogan atan «ADAM» ortaya çıksaydı, Türkiye çoktan sosyalist olurdu! ve ilh.

Oysa tarihin tek adamdan kahramanla güdülür göründüğü anlarında bile: tek adamın adam olabilmesi için, toplumda ve dünyada onu adam edecek bir eğilimin bulunması gerekir.

Batılı dostlarımız Türkiye'yi sömürgeleştirecek tuzağı içeride dışarıda elbirliğiyle kurarlarken, Türkiye'de bunu anlayacak «adam» var mıydı, yok muydu?

Böyle bir soruyu açmak bile bir düşünce öne sürmek değildir. Olsa olsa düşünce kıtlığını sömüren pisipisine küçük burjuvaca «adam» kuruntularına kapılıp fikir onanizmi yapmaktır.

Adam olsa onu kim «adam yerine kordu?» Geçtik Padişahlık çağını, şu Cumhuriyetin 45 inci yılında adam yok mu? Batılı finans-kapitali önünde her gün kaç taklak atıyoruz? Osmanlı borçlarından kat kat aşırı borçlar batağına gırtlağa dek boğulmuşuz. Osmanlı hiç değilse erişemediği Mısır gibi, Cezayir gibi, Aden gibi topraklara Batılı kapitalistlerin gizli açık üs kurmalarını önleyemiyordu. Biz bugün avuç içi kadar her yerini gördüğümüz Türkiyemizi yabancılara öldürücü üs yapmadık mı? Bu üsleri savunan «adamlar» iktidarda değiller mi? Üslere karşı olanlar (hattâ göğüslerinde bol bol sosyalizm etiketi, nişanı, rütbesi taşıyanlar bile) bir araya gelebiliyorlar mı? Hepsi kendi burnunun doruğunda birer küçük burjuva PAPA'sı!

Demek Türkiye'ye Batının sanayici kapitalizmi yerine faizci finans-kapitalizmini sokmasında kişilerin, «adam»'ların rolünü aramak hebennekalığı boşunadır. Burada dün ve bugün rol oynayanlar ne «adamlar»'dır, ne de tesadüflerdir.

Türkiye'nin 19 uncu yüzyıldaki sosyal yapısı başlıca etkendir. O yapı Antika tarihin ölüm çağına girmiş medeniyetlerinde herşeyi (bu arada en dâhi veya kurnaz adamları da) kıskıvrak derebeyi ağları içinde bağlayıp soysuzlaştırmış olan TEFECİ BEZİRGÂN ekonomisi idi. Tefeci ağa kendisini bizde «EŞRAF» (şerefli kişiler) sayıyordu. Vurguncu bezirgân bizde kendisini «Âyan» (iri gözler: Ortaçağ'ın gözbebeği) durumuna getirmişti.

Öyle bir ekonomik ve sosyal sınıf yapısı bulunan Türkiye'nin «şerefli gözleri» (eşraf ve âyan) Batının ilerici geniş SANAYİ ÜRETİMİ'ni göremezdi.

Yerli milli bezirgânlarımız ancak Batının ticaret sermayesine KOMPRADORLUK (acente bezirgânlık) yapabilirlerdi. Yerli milli tefecilerimiz Batının yalnız banka ve şirketlerine ajanlık ve aracılık yapabilirlerdi.

Türkiye'nin ekonomisine ve politikasına böyle soysuzlaşmış TEFECİ-BEZİRGÂN sınıflar egemendi. Tefeci-bezirgânların iğrenç ve haince dalaverelerine şanlı şevketli devletin sırmalı rütbeli «BÜYÜK ADAMLARI» paravanalık ediyorlardı. O büyük adamlardan derleşik idareler ve başkanlıklar ortalıkta kuş uçurtmuyorlardı. Kendilerinden başka «ADAM» mı gezdirirlerdi?

Osmanlı toplumunda Müslümanlık dininin haram saydığı ve dünyada ahirette suç ortağı olarak ateşte yakmak istediği TEFECİLİK (Kurandaki adıyla RIBA) almış yürümüştü. Köylünün, esnafın kanını sülük gibi emen tefecilik «ŞEREF» sayılıyordu. Batılı büyük şirket, büyük banka ve finans grupları Türkiye'ye gelince ne yapıyorlardı? Milyonluk ölçüde faizcilik, tefecilik, vurgunculuk imtiyazları sağlıyorlardı. Böyle bir sistemi Türkiye'de temsil eden Batı finans-kapitali para ile, mevki ile ve başka çıkarlarla satınaldığı devlet ulularımıza ve tefeci ağalarımıza: dünyanın en büyük «EN ŞEREFLİ» gücü gibi görünecekti. Türkiye'de bezirgân-tefecilik, eşraflık (yani, şereflinin şereflisi) sayılmıyor muydu? Yerli tefecinin kendisinden büyük yabancı tefeciyi kendisinden daha büyük şerefli kişi sayması ve onu bir üst-insan gibi Türkiye'de karşılayıp baş tacı etmesi olağandı.

Hâlâ Amerikalının hot sosyetemizdeki dayanılmaz şirinlik muskası salon bebelerimize giydirilen kovboy kılığından mı geliyor sanıyoruz?

Bir Ankara konferansında tefeci-bezirgân sermayemizle yabancı finans-kapitalin kaynaşmasını: bir fizik olaya benzetmiştik. Fizik olay radyoda dalgaların ilişkisi idi. Biliyoruz. Dünya atmosferimiz her uzunlukta dalgalarla doludur. Radyomuz ancak bizim onu düğmesiyle ayarladığımız uzunluğa uygun gelen dalgaları alır, gelmiyenlere karşı sağır kalır. Uygun dalgayı almıya fizikte REZONANS denir. Bizim tefeci-bezirgânlığımızla Batılı finans-kapital arasında böyle bir rezonans oldu.

Batı kapitalizmi gençlik çağında iken Türkiye'nin yatalak tefeci-bezirgân düzeni kapitalizme karşı hiçbir rezonans göstermedi. İlerici serbest rekabet kapitalizminin dalgası Türkiye'yi hiç ilgilendirmedi.

20 nci yüzyıla geldik. Kapitalizm iratçı, monopolcu finans-kapital egemenliği biçimine girdi. Bu, kapitalizmin ölüm döşeğine yatış çağı oldu. O zaman bizim yatalak tefeci-bezirgân düzenimiz: finans-kapital adlı tekelci yatalak sermaye ile tam rezonans haline girdi. Birbirlerine denk düştüler.

Halkımızın bir deyimi vardır. «Hacı hacıyı Arafatta, it iti kalafatta bulur» der. 20 nci yüzyılda kapitalizmin derebeyileşmesi demek olan finans-kapitalle, tefeci-bezirgânlığın derebeyileşmesi demek olan Osmanlı toplumu hemen can cana, baş başa kuzu sarması oldular. Ve bu eşleşmeden bizim «KARMA EKONOMİ» dediğimiz sistem dünyaya geldi.

O anormal evlenmenin sonucu ortaya ne doğdu- Bugünkü kısır düzen. Düzenin kısırlığını anlatmak için tabiattan örnek alabiliriz: Atla eşeğin çiftleşmesinden katır doğar. Katır belki attan ve eşekten dayanıklıdır. Ama, doğurması kıyamet alâmeti sayılır. Çünkü doğuramaz.

Bütün sıkıntılarımız: hep doğuamayışın sancılarında, yaratamayışın mutsuzluğunda toplanıyor. Sanayi kuruyoruz! Köyden şehire akın eden işsizlerimizin yarısını yabancı ülkelerin esir pazarlarına ucuz işgücü olarak sürüyoruz. Okullar açıyoruz: yüksek tahsilli uzmanlarımız devlet kapısında 500 lira maaşı bulamazken, Almanya'da 2500, Amerika'da 5000 lira aylığı görünce, ardına bakmaksızın anayurdunu bırakıp sırra kadem basıyor.

Halkımız çökkün Roma İmparatorluğunda her sabah eşiğine yüz sürdüğü zenginleri «EKMEK VE SİRK» çığlığı ile selâmlıyan ayaktakımına döndü: «İŞ VE MAÇ!» diye inliye inliye bezirgân partilere oy davarlığı ediyor. Yurdumuz yarım yüzyıl önce kan dökerek kazandığı bağımsızlığını: Amerikan mandası taraftarlarına karşı nasıl savunabileceğini kestiremiyor.

İşte Türkiye'deki toplumun bilincine çıkarılması gereken kör düğüm bu kısır katırlıktır. Daha açık konuşmamız isteniyor mu?

Sosyalist Literatürde Terimler - Kavramlar

Materyalizm İdealizm

Çeşitli bilim dalları, doğa olaylarını ve evrenin sorunlarını ayrıntıları ile inceler. Felsefe ise, evrenin en genel sorunlarını araştırır ve açıklar. Felsefe, bütün doğaya, evrene ve insana bir genel bakış ve onu yorumlayış biçimidir. Bu işi yaparken, bilimlere dayanmak ve onların sağladığı kanıtları değerlendirmek zorundadır.

Felsefe tarihine bakacak olursak, pek çeşitli felsefi sistemler arasında, biribirlerine taban tabana zıt iki önemli ve büyük akımı ayırd ederiz: Bunlar, Materyalizm ve İdealizmdir. O halde, materyalizm bir dünya görüşü, yorumlayışıdır.

Burada şu önemli konuya değinmek gerekir: Halk arasında ve birçok okur-yazar geçinenlerde bile, materyalizm ve materyalist kelimelerine, bilerek ya da bilmeyerek, yanlış anlam verilmektedir. Materyalizm, madde (matière) kelimesinden gelir. Buna dayanarak, materyalist de çok kez, maddiyatçı, yani maddi zevklerden başka bir şey düşünmeyen, mânevi değerleri hor gören, insanlararası ilişkilerde yücelik tanımayan vb. olarak anlatılmak istenir. Oysa tam tersine, ilerleme uğrunda, daha iyi bir düzen kurma yolunda mücadele eden materyalistler, büyük fikirlere, yüce ahlâki ilkelere ve ulu ideallere sahip olmadan bu mücadelelerini başarıya ulaştırabilirler mi?

İlk insanlar, çevrelerini kuşatan şeyleri, ilk önce göze çarpan özellikleriyle ve onları görüp elleyebilmemiz bakımından ikiye ayırdılar: Fizikten tanıdığımız, kendine özgü birakım özellikleri olan, görebildiğimiz ve dokunabildiğimiz bir madde ve maddi objeler vardır. Bir de bunun dışında, varlığını çeşitli yollarla bize kabul ettiren, ama görüp dokunamadığımız, örneğin fikir, düşünce ,ruh gibi, maddi olmayan objeler vardır. Bu, basit, fizik bir ayırımdır. Bu sınıflandırma da, başka başka filozoflar tarafından türlü biçimlerde ve çeşitli kelimelerle yapılmış, örneğin madde ve ruh yerine, varlık ve düşünce de denmiştir.

Felsefi anlamında madde, en genel anlamıyla, bizim dışımızda, bizim şuurumuzdan bağımsız ve objektif (nesnel) olarak mevcut olan her şey yani bizi kuşatan ve duyu organlarımızla algıladığımız dış âlemdir. «Madde. duyumlar aracılığıyla bize verilen nesnel gerçek (objektif realite) dir.»

Materyalisler için, evrende, ilk ve esas olan ve önce gelen maddedir. Ruh, ikincil olan, maddeden sonra gelen ve maddeye bağlı olandır.

Materyalistlere göre, evreni ve maddeyi, yani nesnel gerçeği yaratan ruh değil, tersine, ruhu yaratan maddedir. Ruh dediğimiz, ve ruhi dediğimiz alana giren objeler (düşün, düşünce vb.) maddenin yüksek ürününden başka bir şey değildir. İnsan düşünür, çünkü beyni vardır; düşünce, beyinin ürünüdür. Maddesiz, beyinsiz düşünce olamaz. Madde ve varlık gerçektir. Var olması için düşünceye ya da ruha muhtaç değildir. Biz olmasak da dışımızdaki âlem, varlık, vardır. Maddesiz ruh olamaz. O halde, maddeden ayrı, ondan bağımsız, ezeli ve ebedi olan, ölümsüz ve sonsuz bir ruh da yoktur. Dış âlem evren, bizim düşüncemizin ürünü olmayıp, bizden bağımsız olarak vardır. Ve bizim düşüncelerimiz, bizi kuşatan şeylerin beynimizdeki yansısından başka bir şey değildir; yani, düşünce ve fikirlerimizi şeyler, bizi kuşatan dış âlem, madde yaratır.

Önemli bir felsefi sorun da, düşüncemizin, bizi çevreliyen evreni bilebilecek, varlığa uygun (idantik) bir imge elde edebilecek durumda olup olmadığıdır.

Materyalizm, bu soruya da olumlu cevap verir. Bilgilerimiz, bilimlerdeki gelişmenin de yardımıyla dış âleme gittikçe daha uygun bir biçim almaktadır. Dışımızdaki dünyayı artık o ölçüde derinlemesine inceleyebiliyor, bilimlerin verdikleri verileri pratiğe uygulayabiliyoruz ki, birçok şeyleri yapma olarak üretebilmekteyiz.

İşte, materyalist, materyalizm felsefesinin taraftarı olan kişi, maddenin ilk ve esas ilke olduğuna, maddenin ruhun dışında, ondan bağımsız olarak var olduğuna, ruhu da maddenin yarattığına ve bilim sayesinde doğa ve evreni tanıyıp öğrenebileceğimize ve evrenin gerçek ve bilimsel izahına inanan kişidir, yoksa bir maddiyatçı değil.

Materyalizmin tam karşıtı olan dünya görüşü, idealizmdir. Materyalizmde olduğu gibi, idealizmde de bir yanlış anlama söz konusudur.

Bir ahlâki idealizm vardır ki, bu, insanın kendini bir dâvaya, bir ülküye yani ideale vermesi, adaması demektir. Bu anlamda pek çok idealist, materyalist vardır. Ama felsefe anlamıyla, idealistle materyalist bir araya gelemezler. Felsefi idealizmi, ahlâki idealizmle karıştırmamak gerekir. Felsefi idealizm, materyalizmin tersine, evreni ruhla izah etmeye çalışır.

İdealizme göre ilk ve önce gelen ve önemli olan eleman, ruh ve düşüncedir. İdealizm, varlığın düşünceyi değil, düşüncenin varlığı yarattığını, maddeyi ruhun meydana getirdiğini kabul eder. Buradan hareketle, ölümsüz ve her şeyin ilk temel ilkesi, her şeyin ilk yaratıcısı olan üstün ruhun, yani Tanrı'nın; maddeyi yarattığı sonucuna varır. Daha sonraları idealizm, daha da ileri giderek, doğrudan doğruya maddenin yadsımasına kadar gitti. Yani ruhun dışında madde diye, objektif gerçek diye bir şey yoktur, dedi. Biz; eşyayı, bize verdikleri duyularla biliyor ve bu yüzden onların varlığına inanıyoruz. Oysa duyularımız, yalnız bizim ruhumuzda var olan fikirlerdir. O halde, duyularımızın aracılığı ile algıladığımız objeler de fikirlerimizden başka bir şey değildirler. Şeyler, yalnız bizde, bizim ruhumuzda mevcuttur. Ruhun dışında hiçbir varlıkları yoktur.

Eşyayı (şeyleri) yaratan fikirlerimizdir. Eşyadan aldığımız duyular, bizim düşüncelerimizden ileri gelir. Ama bizim ruhumuz, tek başına, bütün bu fikirleri yaratamıyacağına göre, onları yaratan daha üstün bir ruhun varlığını kabul etmemiz gerekir. Öyleyse, bizzat bizim ruhumuzu da yaratan ve bize evrene değin fikirleri veren ve kabul ettiren, daha üstün bir ruh var-

İdealistler, duyularımızın, bazan bilimle açıklanabilir nedenlerle de olsa, bizi yanılttıklarından, maddenin tam gerçeğini yansıtamadıklarından hareket ederek, maddenin sübjektif (öznel) özelliklerin bir yığını oluğunu ve nesnel bir gerçek olmadığını iddia ediyorlar. Diyelim ki, bir an için, idealistler haklıdır; her şey, ancak bizim düşüncemizde mevcuttur. Bu durumda insanların bütün kendilerini çevreliyen şeylerden önce var olmuş olmaları gerekirdi. Oysa bilim, ilk insanın meydana çıkışının, evrenin kuruluşundan çok çok zaman sonra olduğunu bize ispat ediyor.

Her ne yandan bakılırsa bakılsın, bilim ve pratik idealistleri yalanlamaktadır. Ama onlar, pratikle teorinin başka başka şeyler olduğunu da ileri sürerler. Oysa düşüncemizin doğruluğunu saptayan tek ölçüt, deney ve pratiktir.

İdealistler, maddeden önce var olan ve her şeyi yaratmış olan üstün ruhun varlığının ispatlanır bir şey olmadığını söylüyorlar, birtakım gizlerin ardına gizleniyorlar. Öte yandan, maddenin kendi başına yaratılamıyacağını ileri sürüyorlar. Oysa bilim gösteriyor ve ispat ediyor ki, maddesiz ruh mevcut olmamıştır ve olamaz da. Ruh dediğimiz şey, maddenin yüksek bir ürünüdür.

İşte, materyalizmin temeli, varlığı düşüncenin temeli olarak kabul etmektir. Materyalizm, evrenin bilimsel anlayışı ve yorumudur.

Yalnız, bunları söyleyip geçmekle iş bitmez. Bunun hayata ve topluma, bütün olaylara uygulanması gerekir. Materyalist felsefe, kendi görüş açısından incelemesini yaparken, yöntem olarak diyalektiği kullanacaktır. Bu, diyalektik materyalizmdir.

Diyalektik materyalizmin, insan toplumunun, toplum tarihinin incelenmesine uygulanması, sosyal gelişmenin genel kurallarının, materyalist açıdan ve diyalektik yöntemle incelenişi, tarihi materyalizm ya da materyalist tarih anlayışıdır.

Bertolt BRECHT

Doğumunu 70 inci yıldönümü için bütün dünyada törenler yapılmış, eserleri sahneye konulmuştur. Batı Almanya bile Frankfurt'ta kitaplarından düzenlenen bir srgide, bu uluslararası girişimde tevazuyla yerini alamaya çalışmıştır.

10 şubat 1898 de, Angsburg'ta doğdu. 14-8-1956 da Berlin'de öldü. Brecht, önce tıp ve doğasal bilimler öğrenimi yapmış, 1. Dünya Savaşında bir askeri hastanede görevlendirilmiştir. Savaş sonunda bir daha mesleğine dönmemiş, Münih'te bir oda tiyatrosunun dramaturgluğuna, sonra da Berlin tiyatrosuna Max Reinhardt'ın yanına rejisör olarak girmiştir.

1922 de, Gece de Trompetleri sahneye koyunca, dikkati çekmiş, bu oyun için Herbert İhering'ten Kleist ödülünü almıştır. Peşinden, Çek yazarı Yaroslav Hasek'ten oyuna aktardığı «Aslan Asker Sveik» i sahneye koyunca, büyük başarıya ulaşmıştır.

1927 de «İnsan için insan» oyunu nu sahneye koymuştur. Bir yıl sonra da «Üç Kuruşluk Opera...» Bu yapıt, aynı yıl içinde Ingilterede oynanıp sinemaya da aktarılınca, ünü sınırları aşmıştır.

Naziler iktidara gelince; ilk protesto bildirisi yayınlayanlardan birisi de Brecht oldu. 1933 de Reichtag yangınının sabahı, Almanya'yı bırakıp kaçmak zorunda kalmıştı. Göçmen olarak kaldığı yerler: Avusturya, Danimarka, Finlandiya; Rusya, Amerika; İsviçre...

Buralarda da boş durmadı, bu büyük sanatçı. Şiirler, hikâyeler, romanlar, denemeler, oyunlar yazdı durmadan: Galileo Galilei (1938); Sezuanın iyi insanı (1939); Pontilla ve Uşağı (1940); Arturo Üi (1941), Tebeşir Dairesi (1948) vb.

1948 de Almanya'ya döndü. Karısı Helene Weigel'le gemi yapımcılarının çalıştığı bir kesimde, Brecht'çe tezlerini uygulamak amacıyla bir tiyatro açtı.

Ünlü Berliner Ensemble'nin temeli böyle atılmıştı. 20 yıla yakın bir süre, bu tiyatronun başında sanatının göz kamaştırıcı gücüyle halkçı, toplumcu, epik nitelikte; devrimci tiyatronun temellerini attı; böylece yeni bir çığır açmış oldu.

Brecht, biraz da sosyal dönüşünün şairidir. Kendi saldırgan, yıkıcı toplumsal eleştirisini, halk adamı gözüyle modern sadeliğin sert ve uyanık biçimiyle birleştirmiştir. Villon'dan Kipling'ten etkilenip ortaya koyduğu, kendi büyük stilinin parodicisi olmuştur.

Öylesine bir uslûp ki, eski biçimlerin, toplumun ve sürselliğin, bir çırpıda hicvini yapıp atıvermektedir. Yolunu şaşıran dünyayı kozasından çıkarıp, gözönüne sermek, değişimlerini öğretmek için, yapıtlar koydu ortaya. Ne yapmışsa, bir kez açıkça belirttiği gibi «Okuyucunun kullanım» için yapmıştır. Hikâyeleri, şiirleri ve piyesleri moral vericidir. Bu moral ölçüsünü politik bir dünya görüşünden alır. Bu görüş, evini Doğu Almanya sınırları içine taşıtmıştır ona. Marksçı eğilimli Brecht tiyatrosu haksızlıklarla işbirliği eden modern toplumun yapısını deşer. Brecht'e göre bir oyun seyirciyi sihirli bir evrene sürüklememeli, tam tersine onu, yaşamın gerçeklerini veren problemlerle bilinçlendirmeye götürmelidir.

Oyunlarının çoğunun müziğini yapan Kurt Veill 1929'da şunları söylemiştir:

«Opera aristokratça bir sanat evlendirmesi olarak kurulmuştur. Opera geleneği denilen şey, bu evlendirmenin toplumsal karakterinin seslendirilmesidir.

Tiyatro kendisini o kadar kararlı bir şekilde yepyeni bir yöne dönmüştür ki, bunu toplum yapımcısı olarak tanımlayabiliriz. Şayet operanın çerçevesi bu tür bir yönelmeye dayanamıyorsa bombalanmalıdır. Son yılların değerli opera denemelerinin esas karakterinin yıkıcı oluşunun nedeni, böylece açıklanmış olabilir.»

BERTHOLT BRECHT'ten:

«Kapitalist düzendeki insanlar, hayatları boyunca varlıklarını sürdürmek için birbirlerine kaşı savaş açarlar. Anne-baba, çocukları için savaşır, ;ocuklar miras için savaşır, küçük esnaf dükkânı için, öbür esnafla savaşır... ve hepsinden büyük esnafla savaşlarını sürdürürler. Köylü şehirli ile, öğrenci öğretmenle, halk resmi dairelerle, fabrikalar bankalarla, şirketler şirketlerle savaşır. Bütün bunların sonunda nasıl olur da halklar, harklarla savaşmaz.» 1955

«Bizim hasmımız, insanların da hasmıdır. Karşımızdakiler görüş açılarında haklı değildirler. Çünkü bu açıda haksızlık bulunmaktadır. Belki oldukları gibi olmak zorundadırlar. Fakat hiç de olmak zorunda değildirler. Onların kendilerini savunmalarına anlayış gösterilebilir. Ama onlar haksızlığı ve imtiyazı savunuyorlar. Onları anlamak, burada onları bağışlamak anlamına gelmemelidir. İnsanlar için bir kurt olan, insan değil bir kurttur sadece...» 1932

Brecht'in bu şiiri Türkiye'de hiç yayınlanmamıştır.

Yorgun Bir Gönüldeşe

Çalışmak istemiyormuşsun bizimle artık.
Ordan oraya koşacak gücün kalmamış,
Yorulmuşsun, bitmişsin, hapı yutmuşsun
Kafana bir şey giremezmiş artık;
İş beklemesinler benden, istemesinler
Demişsin!
Bilmiş ol:
İstiyoruz gene de.

Yorgunluktan uyuya kalırsan
Uyandıran olmaz seni
Vermezler yemeğini!
Neden versinler?
Koşacak gücün kalmamışsa
Yığılır kalırsın, kimin umurunda?
Devrim oldu, seni bekliyor fabrikalar
diyen olur mu?
Sana ne devrimden? Ölmüşsün!
Ölümünden sorumlu ol ya da olma
Ölünce yok olur insan, unutma.

Çok uğraştım, uğraşamam artık, demişsin.
Dinle bak:
Suçlu ol ya da olma,
uğraşmazsan batarsın, yok olursun!
Umutla yaşadım, ama yitirdim
umudumu, demişsin.

Ne umdun?
Savaşın kolay olacağını mı?
Yanılmışsın.
Durumumuz sandığından daha da kötü
Bir çaba göstermezsek insan üstü
Yok oluruz.
Gerektiğinden daha çok iş göremezsek
Batarız.
Düşmanlar
Pes dememizi bekliyor.

Savaşın en güç en korkunç günlerinde
En yorgun durumdadır savaşçılar.
Yorgun savaşçılar da yitirir savaşı.

B. B R E C H T

Kardeşim Bir Pilottu

Kardeşim bir pilottu,
Bir kart aldı postadan,
Vurdu çantayı sırtına,
Güneyin yolunu tuttu.

Bir fâtihti kardeşim,
Dar gelmişti bize toprak,
Türesel kuruntumuz:
Savaşıp yer kazanmak!

Kardeşimin zaptettiği yer
Guadarama tepelerinde...
Bir seksen boyundadır,
Bir buçuk metre derinliğinde!

BERTOLT BRECHT
Dizeleyen: Rıfat ILGAZ

Rıfat Ilgaz şiire uzun zaman ara vermişti. Aşağıda bu uzun aradan sonra yazdığı ilk şiirini bulacaksınız.

KÖRÜZ BİZ

Ne varsa otu ot, çiçeği çiçek yapan
Tanyerinden söken umut ışığı
Sizin olsun çekik gözlü kardeşlerim
Aydınlık sizin olsun körüz biz

Bakmayın gözlerimizde yansıyan yıldızlara
Görmeyiz ateş böceklerini biz körüz
Yurt genişliğinde bir bulut kurşun ağırlığında
Nilüferler sularımızda açar mevsimsiz
Dolanır ayaklarımıza boğum boğum
Yapraklarında iri leş sinekleri uçuşa hazır

Göz göz oyulmuş gözlerimiz biz körüz
Göz çukurlarımızda radarlar fırıl fırıl döner
Körüz el yordamıyla yaşıyoruz bu yüzden
Yeni körler peydahlarız uyur uyanır
Ayak altında ezile dursun karınca sürüleri
Ezenlerle bir olmuş yaşıyoruz ne güzel
Çizme onlardan içindeki ayak bizden ne iyi
Körüz biz kör uçuşlara açmışız toprağımızı
Ha düştü ha düşecek çelik gagalardan
Mantar mantar açılan tohumlar sıcakta

Gözlerimizi bir pula satıp geçmişiz bir yana
Ölmesini bilenlere yüz çevirmemiz bundan
Körüz gözbebeklerimize mil çekilmiş mil
Acımasız bir namlu şakağımızda soğuk
Tetikteki kendi parmağımız yabancının değil.

Rıfat ILGAZ
İstanbul, 16 Şubat 1968

TÜSTAV

DIRENME KARARI VE FAKIR

Aziz Maho

Türkiye Öğretmenler Sendikası (TÖS) gücünü 1961 Anayasasından alan 624 sayılı yasaya göre kurulmuş, Türkiyede en güçlü en büyük memur ve öğretmen sendikasıdır.

Ülkemizdeki sendikacılık eylemi 1961 Anayasasının getirdiği sosyal devlet düzeninin bir gereği, bir halkasıdır. Bu tarihe gelinceye değin ne kol emekçileri, ne de biz fikir emekçileri, yani memurlar, sendikal yoldan hak alma çabası içine giremedik.

Sendikacılığımız, emekçilerin uğraşıları sonucunda, elde ettikleri bir hak değildir. Bu, «hak verilmez, alınır» sözünün özüne aykırıdır. Biraz da üsten gelen, lütfen verilen bir hak niteliğindedir. Böyle olunca da memura birden bire sendika kurma hakkının verilmesi, göz kamaştırır oldu. Ne veril diyse onunla yetinilmesi inancasını doğurdu. Verilen bir hakka gününde sahip çıkıp, daha da geliştirmek gereğini duymadık.

Sendikacılık, sendika bilinci olanların sürdürebileceği bir eylemdir. Sendikal bilinçlenmede TÖS, gerekli olanı yeterince verememiştir. Bilinçlenme, aydınlanma yolunda en etkili araç olan bir yayın organından yoksundur. En küçük sendikalar bile, bu yollu başarı gösterirken, her nasılsa, TÖS basın işini tavsatmıştır. Hâlâ haber mektuplarıyla yetinilir. Bu haber mektupları ki çoğunca sendika başkanlarının cebinde dolaşır. TÖS basın yoluyla bilinçlenme, bilgi edinme işini başka basına bırakmıştır. Köy öğretmeninin diğer günlük basını izleyebilme olanakları gözönüne getirilirse, günlük basına bel bağlamanın ne derece sağlıklı olduğu anlaşılır. Bu konu eleştirilince epey uzar. Şimdilik kalsın burada.

Memur sendikaları ölü doğdu: «Sendikacılığın motoru» sayılan grev, toplu sözleşme gibi işverene karşı tek etkili silâh verilmedi. 624 sayılı yasanın bu yönde de gedikleri vardır. Bunun değiştirilmesi, değişmesi zorunludur. Olmazsa, memur sendikaları derneklerin gösterebildiği eylem çizgisini aşamazlar.

Sendikalar, üyelerine her türlü ekonomik güvence getirmek, üyelerini her türlü ekonomik baskıdan kurtarmak için kurulurlar. Yani çıkış noktası ekonomiktir. Bu demek değildir ki, sendikalar diğer eğitim, yurt, giderek dünya, çağımızın sorunlarına gözünü kapar. Hele bu ülke, bizim gibi ekonomik olanakları sınırlı geri kalmış bir ülke olunca, durum tümden değişir. Çağımızın ekonomik, sosyal, kültürel sorunları, eğitim sorunları bir bütündür; biribirleriyle ilintilidir. Kendi açımızdan söylersek, toplumumuzun ekonomik olanaklariyle bizim ekonomik çıkarlarımız çakışıktır. İşte, buradan gitmek yurdumuzun ekonomik, sosyal sorunlarını ön plâna çıkarır. öğretmen sorunu, dolayısiyle ikinci plân da kalır.

Kuruluş döneminde memur sendikaları iki temel sorunla karşı karşıya gelmiştir.

Birincisi, işverene karşı grev, toplu sözleşme gibi etkili silâhtan yoksun olmaları ve bu yüzden üyelerine ekonomik güvence getirmemeleri.

İkincisi, bilerek; hesaplı olarak özellikle TÖS üzerinde yaratılan baskı, açığa alma, fizana gönderir şekilde her hangi bir yurt köşesine sürgün gibi «türlü-çeşitli» dayanaksız işlemlerdir. Bunu şu maddeler altında toplıyabiliriz:

a — Öğretmenleri milliyetli - milliyetsiz diye iki karşı guruba ayırmak, biribirleriyle uğraştırarak mücadeleyi asıl amacından uzaklaştırmak. Bu yüzden öğretmenler, işveren yerine, biribirleriyle uğraşmaya, milliyetçilik, dincilik, dinsizlik dersi vermeye başlamışlar, bu alana zorunlu olarak itilmişlerdir.

b — Anayasa düzeni içerisinde, eylem gösteren TİP gibi partilerle organik bağ kurulduğu, bu yollu eylem gösterildiği suçlamaları,

c — Kademe sendikacılığıyla tek sendikada birleşmeyi önlemek, müzik - beden eğitimi öğretmenlerinin, eğitmenler ilk, orta, yüksek, teknik alanda çalışanların, sendika kurmaları gibi,

d — Bakanlığın tuttuğu, tutmadığı, milliyetçiler, Bakanlıktan ayrımla, sözde milliyetçiler, Bakanlıktan destek görür. 50 bin üyesi olan TÖS, olağan ve olağanüstü kongrelerine yaptığı çağrıya karşın ancak toplantıya bir hükûmet gözlemcisi bir teyple gelmiştir.

Bakanlık, tutumunu böylece açığa vurmuştur.

e — Bakanlığın doğrudan doğruya kendi müfettişleri aracılığıyla sendikacı avına çıkması, sırtını sıvazladığı adamlarıyla sendikalı üye ve yöneticilere soruşturma açması, yıldırma, kıyma işlemleri!...

Yok, efendim «neden TÖS'e üyesin? Neden varlık, imece, Cumhuriyet, Akşam okursun?» köylerde öğretmenleri TÖS'e üye olmaları için zorluyormuşsun?»

Bir yandan 624 sayılı yasanın gedikleri, diğer yandan TÖS gibi gerçekten sendikacılık yapma yolunda olan sendikaların üzerinde yaratılan baskı, kuşku, öğretmenleri de bir zaman kararsız kılmış, ayrı ayrı, kademe sendikacılığı çıüar yol gibi gözükmüştür. Bu yüzden ülkemizdeki çok sendika kurma yoluna neden girildiğine şaşmamalıdır. Öğretmen kuruluşları, bu baskı yüzünden birinin ak dediğine diğeri kara demiştir.

Biz, TÖS'lü sendikacılar olarak, öğretmen kuruluşlarıyla verip alacağımız yoktur. Kuruluş dönemi sancıları içerisinde, yukarda açıkladığım nedenler yüzünden bu ayrılmalar doğaldır. Yakın bir gelecekte neyin ne olduğu anlaşılacaktır. Yani bu aşamalardan, Türk sendikacılığı geçmek zorunda. En sonunda akıl yolu seçilecektir.

Direnme aracına sahip sendikalar, kademeli de olsa, (grev - toplu sözleşme) varlık gösterebilirler, söz dinletebilirler. Biz deriz ki, Türkiye'deki tüm öğetmenler kademesiz, tek bir sendikada toplanmalı, ortak hareket etmeli, bölünmelere, akla, kara ile uğraşmadan vazgeçip, direnme aracını (grev, toplu sözleşme) toptan direnerek elde etmeli. Hiçbir yasa, gökten yere inmemiş-

İlksen başkanı sayın Kenan Keleş'in devirdiği çamları, burada yazarsak, tartışma açmış oluruz boşuna. Kaybedecek zamanımız yok. Hedef, İlksenciler değil. Yani bizim kendi kendimizle uğraşmamız, çözüm yolu getirmez.

Sendikal bilinçten yoksun oluşumuz, ekonomik güvençsizlik, Bakanlığın baskısı karşısında kişisel düzeyden sendikacılık temel sorunlarına inmeyen tartışmalar, böylece açılmış, kısır çekişmelerin içine girilmiştir.

Öğretmenler, biribirlerinden kuşkulanmaya, hele karşı tarafın işine yarıyacak jurnalcılığa değin iş vardırıl-

Öteden beri öğretmenlerin uğradığı haksız baskı karşısında, TÖS direnme kararı almıştır. (İlksenciler der ki, hiçbir ilkokul öğretmeni, haksizlığa uğramamıştır.) Güleceği geliyor insanın. Anamur'dan, Antalya'dan sürülen, açığa alınan, yazsam buraya sığmıyacak öğretmenlerin kulakları çınlasın)

Öğretmenler, TÖS'lü üyeler direnirlerken; daha çoğunu ceplerine indirsin istemiyorlar. Hiçbir zaman aylıklarımız az diye, diretmedik. Biz dahil olduğumuz sınıfın sorunlarıyla kendi sorunlarımızı bir tutuyoruz.

Bile bile geri bıraktırılmış, kaynakları yabancılar tarafından sömürülen, yarı feodal bir düzende öğretmen istemiyor, kambur kambur üstüne eklensin.

Eğitim düzeni yabancı marka taşımasın. Anayasanın öngördüğü eğitimde eşitlik ilkesi tam uygulansın, eğitim yurt gerçeklerine oturtulsun.

Ulusal bağımsızlık savaşını vererek, bağımsız, dış desteksiz bir Türkiye'den giderek emperyalistlerin tekrar sömürü ağına bir başka yoldan giren ülkemiz, ergeç gerekirse, ikinci bir ulusal kurtuluş cephesi açarak, Atatürk'ün bıraktığı yere, ya da ulaştırdığı yere Türkiye'yi yükseltmelidir.

Topraklarımızdaki yabancı üsler, kültür emperyalizmi ağları sökülmeli, 25 kuruşluk ders levhalarına, 12 sahifelik halk kitaplaına «Türk - Amerikan İşbirliğiyle hazırlanmıştır» denmesin. Türk ulusu, dış dayanaksız 25 kuruşluk karton, 12 sahifelik kitapları bir başına yapacak güçte ve de onurdadır.

Amerika tüketim ortağı, süt, yağ olduğu bilinmez süpriintülük yiyecek - lerini yurt çocuklarına vermesin. Amerika, şimdiden kursaklarımıza, midelerimize, beynimize girmesin.

Demokratik baskı gurubu olan, yasal eylem gösteren TÖS, baskı görmesin (!) bunlar için direnme (!)

Sonuç olarak, artık sorun bir genel başkanın emrine alma, başka yere sürme sorunu olmaktan çıkmıştır.

Ne yapacağını bilen, işleyen başlardan sendikayı yoksun bırakmak, öğretmenler üzerinde yaratacağı baskının etkisi hesaplanabilir. Ne türlü hesaplanırsa hesaplansın; bir Feyzullah Ertuğrul gitmiş, bir Fakir Baykurt gelmiştir. Fakir Baykurt gider, daha güçlüleri gelir. Gelecektir de... Sendikacılık yürütülecektir.

Sorun birinci aşamada büyük bir topluluğun, öğretmen çoğunluğunun ortak malı, ikinci aşamada yurt sorunu haline gelmiştir. Halk sorunla ilgilenmeye başlamıştır.

Tümünden önemlisi, özlediğimiz demokratik düzenin, Anayasa düzeninin yaşayıp yaşamaması sorunu olmuştur. Öğretmenler bunun için direniyor. Neden ki demokratik düzen, Anayasa düzeninin varlığı demokratik baskı kuruluşlarının serbestçe eylem gösterdiği sürece vardır. Demokratik, Anayasa kuruluşlarının baskı gördüğü düzenlerde gerçek halk yönetiminden söz açmak, gülünç olur. Sözü edilirse, aldatmaca, oyalamaca, klâsik demokrasilerin oyunu, göz boyamacılığı olur.

Fit Sokanlar

Necati Eralp

C.H.P. Zeytinburnu İlçe Başkanı

17/2/968 Cumartesi günü Millet Meclisinde bütçe müzakerelerini takip ediyorum. Anayasa Mahkemesi bütçesi üzerinde CHP sözcüsü sayın Selâhattin Hakkı Esatoğlu kürsüde. AP iktidarının, bugüne kadarki tutumu ve icraatı ile Anayasanın öngördüğü kanunların hâlâ parlâmentoya getirilmeyip savsaklanmasından ötürü Anayasa dışına düştüğünü açıklıyordu.

AP sıralarına bakıyorum. Bir tedirginlik, bir telâş. Suçluluk ve aşağılık kompleksi içinde en küçük fırsatta patlamaya hazır durumdalar. Ufak el şakaları ile büyük oyun'un peşrevini yapıyorlar. Patlama fırsatı nereden gelecek, nasıl gelecek diye bekliyoruz. Beklenen oldu sonunda. Ama olayı radyodan öğrenmek mümkün değil. Salı günü öğle ajansında Mecliste geçen olaylar üzerine İNÖNÜ, AYBAR ve DEMİREL'in söz aldıkları bildiriliyor. Olay nedir söylenmiyor. Akşam ajansı geneolayı bildirmiyor ve konuyu üstü kapalı geçiştiriyor. Özerk radyo dediğin böyle olmalı işte Gazetelerin ulaşmadığı ve okuma yazmaktan yoksun büyük vatandaş kitlesi olayı öğrenmemeli dimi efendim? Salı gecesi, ertesi günün Milliyet ve Akşam gazetelerini alarak öğreniyoruz vehbinin kerrakesini. Altmış-yetmiş AP li topu topu sekiz TİP'liye saldırmış, aslanlar gibi(!), dövmüş, tabanca kabzası ile kafa yarmış ve bayıltarak Meclis salonundan dışarı atmışlar. Erkekçe (!) pataklama sırasının CHP'lilere geldiğini hatırlatmayı da unutmamışlar.

Senaryonun hazırlayıcısı kim?

Hani sosyalistlerin nefes alışlarını bile tesbit ettiğini Mecliste açıklayan...

Hani Meclis basıp, bu dünyada değil de Mahkeme-i Kübra'da hesap vereceğini bildiren...

Hani Kayseri'de 43 vatandaşın ölümünden sorumlu olmayan...

Hani iktidarlarının ilk haftasında Zonguldak'ta İŞÇİ'nin karşısına süngüyü çıkaran...

Hani Antalya'da devlet tarafından kurutulan bataklığı (yani devlet arazisini) topraksız köylüye değil de toprak AĞA'larına verebilmek için köylüyü jandarmaya dipçiklettiren ve Kaymakamı uçuran...

Anladınız değil mi?

Şimdi de hem KADI hem DÂVACI rolüne çıkarak birtakım ipe sapa gelmez ithamlar ileri sürüyor, sonra da falakaya yatırıp bir güzel sopa çektiriyor. Müddeisi de, fetvacısı da, icracısı da kendisi.

Yahu bu ne iştir? Bu nasıl bir devlet idaresidir?

Siz Türkiye'yi SUUD'un ülkesi, milletini de bedevi kabileleri mi sanıyorsunuz?

Korkunç şekilde YALIN İKTİDAR durumuna düşmekte olduğunuzun farkında değil misiniz?

Kasden cahil bırakılan HALKIMIZ'dan hem de bin türlü yalan dolanla oy alarak iktidara geldiniz. Hadi ona da bir diyeceğimiz yok.

Evet sandıktan çıktınız, ama Sanduka'ya girmek de var bu işin sonunda. Etmeyin, eylemeyin! Bir avuç haramzade ile ortaklık halinde tüm halkı sömürmek için olmadık düzenbazlıklara başvurarak kendinizi de memleketi de büyük tehlikelere atıyorsunuz. Belli ki halkımızı düşünmüyor, sevmiyor, acımıyorsunuz. Bari kendi çoluk çocuğunuza acıyın.

Eğer ille de VATAN HAİNİ arama sevdasında iseniz, bu Tunçkanat'ın ortaya çıkardığı CASUS RAPORU'nun failini bulun da bir tek hayırlı iş yapmış olun.

İş oraya gelince Tısss... DEĞİL mi?

NATO Parçalanacaktır

Geçenlerde Brüksel'de yapılan bakanlar seviyesindeki toplantıda, iki günlük tartışmalardan sonra, NATO'nun politik ve askeri stratejisi yeniden düzenlendi. Toplantıda bâzı Batı Avrupa ülkeleri, değişen dünya şartlarında, NATO'nun ekonomik ve sosyal dayanışmaya ağırlık veren bir ittifak haline getirilmesini, üye ülkelerin NATO içinde daha bağımsız hareket edebilmesini savunmuşlarsa da, Amerikan emperyalizminin «yeni stratejisi» ağır basarak kabul edildi. Şimdiye kadar olduğu gibi, bu kez de, AP'nin turistik bakan Çağlayangil, bu yeni stratejinin en ateşli savunucularından biri oldu. Böylece «NATO değişmelidir» diyen CHP göbekçileri için de değiştirilecek bir şey kalmıyordu. Oysaki emperyalizmin kucağına düşmüş ülkelerin söz sahibi olmadıkları NATO'da değişen tek şey, sömürü, cephesindeki yeni gelişmelerdi. Dünya halklarının devrimci mücadeleleri, kapitalizmin genel krizinin derinleşmesi, Amerikan emperyalizminin geçirdiği sarsıntılar, yeni bir strateji gerektiriyordu. Amerikan emperyalizminin askeri aracı NATO, artık yaşama gücünü ve eski varoluş nedenini yitirmişti.

Bocalıyan ittifakı kurtarmak için, Brüksel toplantısında, NATO'nun politik ve askeri stratejisinde «islâhat» yapıldı. Konseyin bir raporunda açıkça şöyle deniyordu: «Sovyetlerin barış içinde beraber yaşama ilkesi, Batıya karşı tutumun niteliğini değiştirmiştir ve NATO'nun politik görevleri yeni bir yön kazanmıştır.»

Bu durumda soğuk harp döneminin NATO'su, kendine temel mesele olarak, sömürgeleri ve öteki kapitalist ülkeleri seçme zorundaydı.

Açıkçası, ABD emperyalistlerinin yeni stratejisi, emperyalist blok içindeki çelişkileri çözmek amacını güdüyor. Bu çelişkiler çözülünce Amerika, Batı Avrupa'yı kontrolü altında tutabilecek ve NATO'yu genel karşı devrimci politikasının bir aracı olarak kullanmaya devam edebilecektir. Ama bu yeni strateji Amerika ve Batı Avrupa ülkeleri arasındaki ayrılıkları yok edemiyecektir.

Amerika ile Batı Avrupa ülkeleri ve özellikle Fransa arasındaki Avrupa hegemonyası çekişmesinin son bulacağı düşünülemez. Tersine, yeni strateji, bu çelişkileri daha da keskinleştirecektir.

Fransa, askeri stratejiyi tartışan «Savunma Plânlaması Komitesi»'ne katılmamıştır. Üstelik, Fransız silâhlı kuvvetleri Kurmay Başkanı Charles Ailleret, Brüksel toplantısından kısa bir süre önce «Amerika Birleşik Devletlerine» askeri açıdan «boyuneğme» politikasına karşı bir makale yayınlamıştır. Türkiye'de «NATO'dan çıkalım» diyene kızıl komünist gözüyle bakılırken, değil kızıl, pembe renkle bile, uzak yakın ilişkisi olmıyan De Gaulle, Sovyet Filosunun Adeniz'de, Amerika'nın 6. Filosu karşısında bir denge unsuru olarak kalmasını istemektedir. Konsey toplantısında ise Fransa, Amerika'yı zor duruma düşürmek için, Vietnam sorunundan elinden geldiği kadar yararlanmıştır. İşçi Partisi Başbakanı Wilson, ABD emperyalistlerini Vietnam saldırısında kayıtsız şartsız desteklerken, De Gaulle, en cesur çıkışlarından birini yaparak iVetnam'daki ABD'yi şiddetle yermiştir. Bundan önceki, hiçbir NATO toplantısı, NATO'daki büyük karışıklığı ve Amerikan belâsını bu kadar açıkça ortaya koymamıştır.

Amerika ve Batı Avrupa ülkeleri, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ülkeleriyle işbirliğinin ve barışçı tutumun geliştirilmesinde görüş birliğine varmış bulunuyorlar, ama bu arada, Amerika da, Batı Avrupa ülkeleri de, kendi gemilerini yürütmekten vazgeçmemektedirler. Örneğin, Güney «Rapor» u bir yandan gensoru kaygısının, ittifakı parçalamasına göz yumulamıyacağını» belirtirken, öte yandan da «Müttefikler, bağımsız devletler olmak sıfatiyle, kendi politikalarını, kollektif kararlar uğruna feda etmek zorunda değillerdir» diye şart koşmaktadır. Bu gösterir ki, Amerikayla Batı Avrupa ülkeleri arasındaki Avrupa hegemonyası çatışması daha da büyüyecektir. Şimdilik De Gaulle bunun öncülüğünü yapmaktadır.

İşin bir diğer yanı da, Batı Alman Militarizminin yeniden canlandırılması, Batı Almanyanın, NATO'nun askeri desteği haline gelmesidir. Bu da «yeni strateji» nin pratik sonucu oluyor. Brüksel toplantısı sıralarında, Batı Alman Militaristleri açıkça, Batı Alman Birliklerinin nükleer silâhlanmasını ileri süren bir «savunma politikası» sunmuşlardır. Bu, Amerika'nın teşvikiyle yapılmıştır. Amerika, ister ki, Almanya nükleer çorbaya kaşığını daldırsın ve böylece Avrupa'da sözü geçer bir ülke haline gelip, Fransa'ya karşı durabilsin. İşte bu plân, Amerika ile Fransa arasındaki çelişkileri derinleştirecek ve NATO'daki bölünmeyi artıracaktır.

TÜRK SOLU — Haftalık Gazete ★ Sahibi Şerif Tekben ★ Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:tımı: Fuat Büte, Tel.: 27 89 49 ★ Ankara dağıtımı: Ankara Umum Gazete Bayileri Koope-Vahap Erdoğdu ★ Teknik Yönetim: Ahmet Say, Bora Gözen ★ İdare yeri ve abone adresi:ratifi ★ Ege Bölgesi Dağtımı: Orhan Özşişman, İzmir, Anadolu dağıtımı: Sabri Özakar, İstan-Babıâli Cad. No. 31 İstanbul Tel: 27 39 61 ★ Ankara Temsilciliği: Meşrutiyet Cad. Altmbul Tel.: 27 23 68 ★ Yıllık abonesi: Yurt için: 20 TL. Avrupa uçak: 60 TL., Amerika uçak: Han No. 17 ★ Dizgi ve baskı: Son Telgraf Matbaası, İstanbul. Tel.: 27 54 12 ★ İstanbul dağı150 TL. İlân santimi 20 TL. Yayın ilânları yüzde elli indirimlidir.